

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Λ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140 — ΤΗΛ. 718-308

1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1981

ΑΡΙΘ. 7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«ΟΝ ΤΡΟΠΟΝ ΕΠΙΣΥΝΑΓΕΙ ΟΡΝΙΣ ΤΑ ΝΟΣΣΙΑ ΕΑΥΤΗΣ»

«Ὁν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἐαυτῆς». — Κων. Γ. Μπόνη, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁμοτ. Καθηγ. Παν)μίου Ἀθηνῶν, Ἀποστολικοὶ Πατέρες, Ἰγνατίου Ἀντιοχείας Ἐπιστολαί, Β' Μαγνησιεῦσιν Ἰγνάτιος. — Ἀλήθειες μὲ λίγα λόγια. — Ἀνακοινωθὲν τῆς Ἱ. Συνόδου. — π. Σταύρου Κοφινᾶ, Ἡ πρόφασις τῆς ἰδεολογίας. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Πρυτάνεως τοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν, Ὁρθόδοξο Βυζάντιο καὶ Δίκαιο. — Πρεσβυτ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Ἀσκοῦν οἱ χιλιαστὲς προσηλυτισμό; — Μητροπ. Σάμου Παντελεήμονος, Ἡ μέριμνα τῶν Ἀποστόλων. — Ἱερομ. Τ. Κιλίφη, Ἡ πολεμικὴ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας. — Ἱω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Ι. Μ. Χατζηφώτη, Ἀγιορεῖτες ἐκδότες καὶ συντάκτες περιοδικῶν. — Σπύρου Ἀλεξίου, Ἡ Ἐκκλησία τί κάνει; — Βασ. Μουστάκη, «Ἐπικατάρατος λαοῖς ἔσται». — Ἐπίκαιρα. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Συναγερομὸς ἀγάπης — Εἰδήσεις.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰακίου 1 — Ἀθῆναι 140. Πρωτ. Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

Τὴν ὥρα πού οἱ μεγάλοι, μέσα στὸ βαθὺ πόνου τους γιὰ τὴν καταστροφή, προσπαθοῦν νὰ περισώσουν ὅ,τι μποροῦν ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά τους, νὰ στήσουν σκηνές, ν' ἀντιμετωπίσουν ἄμεσες ἀνάγκες, ἢ στοργὴ τοῦ καλοῦ ποιμένα δὲν λησμόνησε τὰ παιδιά, πού στὴν τρυφερὴ τους ἡλικία ἀντίκρυσαν καὶ ζοῦν τέτοια δοκιμασία. Γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ ὁ ὀρθόδοξος παπὰς σὺναξε κάτω ἀπ' τὴν ποιμαντικὴν του φτεροῦγεν τὰ παιδιά, ὅπως ἡ κλώσσα τὰ πουλάκια τῆς (Ματθ. 23,37).

**ΑΛΗΘΕΙΕΣ
ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ**

ΑΛΗΘΙΝΗ ΑΓΑΛΛΙΑΣΗ

Τόσο πιό μεγάλη είναι ή αγάλλιαση τής ψυχής για μιὰ καλή πράξη όσο περισσότερο υποφέραμε για να κάνουμε αυτή τήν πράξη. Κι ή αγάλλιαση αυτή εκφράζεται με προσευχή δοξολογίας κι ευχαριστήσεως προς τόν άθλοθέτη Κύριο.

(Μέγας Βασίλειος)

Η ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ

Μεγάλο πράγμα, άδελφοί μου, είναι ή αγαθοεργία. Άς τήν αγαπήσουμε γιατί δέν υπάρχει τίποτε όμοιο τής. Έσύ σωπαίνεις κι εκείνη υπάρχει και σε υπερσπίζεται. Ή καλύτερα, έσύ σωπαίνεις και μύρια στόματα ευχαριστοῦν τόν Θεό για σένα.

Η ΟΦΕΛΕΙΑ

Ό άθλητής γυμνάζεται στήν παλαίστρα, για να δείξει στους άγώνες τήν ωφέλεια πού πήρε από τήν προπόνηση. Και τού δείξε στόν στίβο τής ζωής με τὰ καλά σου έργα τήν ωφέλεια πού αποκομίζεις από τόν έκκλησιασμό.

(Ίερός Χρυσόστομος)

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Κανένα αγαθό στόν κόσμο δέν είναι μόνιμο. Ό πλούσιος λιγότερο χάρει για τὰ πλούτη του και περισσότερο τρέμει μήπως τὰ χάσει. Ό θησαυρός όμως τής άρετής είναι άπαραβίαστος κι ή χαρά πού προέρχεται άπ' αυτόν τόν θησαυρό είναι άπαλλαγμένη από κάθε λύπη και φόβο.

(Νικόλαος Καβάσιλας)

ΕΙΝΑΙ ΑΝΩΦΕΛΗ

Ή νηστεία είναι άνώφελη, όταν απέχουμε από φαγητά, αλλά δέν απέχουμε από άμαρτίες, όταν δέν τρώμε κρέας, αλλά κατατρώνε με τήν άδικία τόν πλησίον μας, όταν δέν μεθάμε με κρασί, αλλά μεθάμε από επιθυμία πονηρή.

(Ίερός Χρυσόστομος)

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ΓΝΩΣΗ

Όποιος δέν ξέρει τήν τέχνη του οικοδόμου, δέν μπορεί ποτέ να χτίσει. Κι όποιος δέν κατέχει τήν επιστήμη τής Ιατρικής δέν μπορεί να θεραπεύσει. Τό ίδιο κι ό χριστιανός, άν δέν κατέχει τήν Άγία Γραφή, δέν μπορεί να οικοδομήσει τόν έαυτό του σε καινούργιο έν Χριστώ άνθρωπο και να Τόν θεραπεύσει από τὰ έλλα τής άμαρτίας.

**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ**

Β'. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ*

Του κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

'Ακαδημαϊκού

'Ομ. Καθηγητού του Παν/μίου 'Αθηνών

II. Σ χ ό λ ι α

Ἀρχόμενοι τής δημοσιεύσεως τής επιστολής του Ἰγν. προς τούς Μαγνησίεις και τής αποδόσεως του κειμένου εις ἀπλήν γροελληγικήν γλώσσαν, παρεθέσαμεν έν ύποσημείωσει τήν δήλωσιν ότι τὰ σ χ ό λ ι α θά τεθώσιν έν τέλει τής επιστολής, όπερ και πράττομεν νυν. Έν τή Εισαγωγή εξεθέσαμεν τά περι του τίτλου και του προομίου, διό και αρχόμεθα σχολιάζοντες εκ του κειμένου τὰ αξιολογώτερα λήμματα.

I, 1. «π ο λ υ ε ύ τ α κ τ ο υ»: Ἡ λ. δια πρώτην φοράν χρησιμοποιείται και υπό μόνου του Ἰγν. Τήν έννοιαν άπεδώκαμεν περιφραστικώς «πού με πολλήν τάξιν φανερώναται». Έν τῷ Λεξικῷ του Βυζαντίου έρμηνεύεται: (δ. ή) «πολλά καλά διατεταγμένους», ή δέ λ. «εὐτακτος -ου» έρμηνεύεται: «καλά διατεταγμένος, θαλμένος εις καλήν τάξιν, ό φυλάττων τάξιν, ό εὐπειθής εις τούς νόμους, ό χρηστοθήης». Τήν πολύσημον σημασίαν τής λ. «εὐταξία» εκ του ρ. «εὐτακτώ» από εκκλησιαστικής και κανονικής άπόψεως βλέπει τις έν Ducange, Glossar. σ. 449 λ. «εὐτακτείν» και σ. 1531) 2 λ. «τάξις» πδλ. και Λεξ. Sophokles I, 544. II, 1069 λ. «τάξις».

I, 2. «κ α τ α ξ ι ω θ ε ι ς γ ά ρ ό ν ό μ α τ ο ς θ ε ο π ρ ε π ε σ τ ά τ ο υ»: Ό Ἰγν. φιληθεί έν τή χοήσει τής λ. «θεοπρεπής». Π.χ. Σμυρν. 11,1. 12,2. Πολυκ. 7,2. Τό αυτό συμβαίνει και με τούς πατέρας και εκκλησ. συγγραφείς. Τήν πολύσημον έννοιαν των λέξεων «θεοπρέπεια», «θεοπρεπής», «θεοπρεπώς» ιδέ έν Lampe, A patristic greek Lexicon, Oxford 1961 σ. 631) 2 (II.A.). — Ἡ φράσις: «καταξιωθεις γάρ όνόματος θεοπρεπεστάτου» παρέσχε δυσχερείας εις τούς έρμηνευτάς. Ἡμείς πιστεύομεν ότι έννοεί τό όνομα του Χριστου, τό όποιον φέρει άφ' ότου βαπτισθεις έγένετο χριστιανός. Πδλ. Ὁριγ., Κατά Κέλσ. III, 14. Μερικοί τό συνδυάζουν με τό όνομα «θεοφόρος» (Pearson, Hilgenfeld) και άλλοι τό συνδυάζουν με τὰ όνόματα «επίσκοπος», «μάρτυς», «δοῦλος Χριστου» (Leightfoot, Funk). — «τ ο υ δ ι ά π α ν τ ῶ ς ή μ ω ν ζ ῆ ν», δηλ. του Χριστου. Ό Ἰγν. έν Έφ. 3,2 όνομάζει τόν Χριστόν «τό άδιάκριτον ήμῶν ζήν». — Αί ύψισται άρεται «π ί σ τ ι ς και ά γ ά π η» ποικιλοτρόπως εξαιρόνται υπό του Ἰγν. Π.χ. Έφ. 14,1 «αρχή μεν πίστις, τέλος δέ αγάπη» τά δέ δύο έν ένότητι γενόμενα Θεός έστιν». Επίσης Σμυρν. 6,1 «τὰ γάρ όλον έστί, πίστις και αγάπη τε περι τόν Θεόν...». — Τό έν συνεχεία χωρίον: «τό δέ κυριώτερον Ἰησου και Πατρός» έν ω (Χριστώ) ύπομένοντες..., τήν πάσαν επήρειαν... διαφεύξεσθε», συνδεόμενον προς τό προηγούμενον χωρίον «... τας εκκλησίας, έν αις ένωσιν εϋχομαι» φέρει εις τήν μήμηγν τό περιφημον χωρίον τής προσευχής του Κυριου έν Ἰω. 17,21 «ἵνα πάντες έν ωσιν... ἵνα και αυτοί έν ήμιν ωσιν...». Ἄλλωστε τό όλον κεφάλαιον στρέφεται περι τήν ένωσιν των εκκλησιών, με δάσιν πάντοτε τήν όρθήν πίστιν και τήν αγάπην προς τόν ένανθρωπησαντα Κύριον και τό Εὐαγγέλιόν Του.

* Συνέχεια εκ τής σελ. 50 του ύπ' άριθ. 5-6 τεύχους.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν σημερινήν, 11.3.1981, συνεδρίαν αὐτῆς, ἀφοῦ ἔλαβε γνῶσι τῆς ἀνίερης ἐπιθέσεως ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀφορμὴ τὴν τελευταία δοκιμασία τῶν σεισμῶν, ἐξέδωκε τὸ κάτωθι ἀνακοινωθέν:

Οὔτε ἡ φοβερὴ θεομηνία οὔτε οἱ ἑκατοντάδες τῶν πληγέντων οὔτε τὰ ἑκατομμύρια τῶν Ἑλλήνων ποὺ ὅλες τὶς ἐλπίδες τους τὶς στηρίζουν στὸ Θεό, ἀναχαιτίζουν τοὺς δημαγωγοὺς καὶ τοὺς βυρσοδομοῦντες ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ποὺ μὲ τὸ φαρισαϊκὸ ἐρώτημα τί προσέφερε ἡ Ἐκκλησία στοὺς σεισμοπαθεῖς, νομίζουν ὅτι μποροῦν νὰ παραπλανήσουν τὸν θρησκευόμενον Ἑλληνικὸν Λαόν.

Τὸ τί προσέφερε ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ τί προσφέρει, τὸ ξέρονται ἐκεῖνοι ποὺ δέχθηκαν καὶ δέχονται τὴν παραμυθία της, τὴν ἠθικὴ καὶ ὕλική συμπαράστασή της. Τὸ τί κάνει ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὴν γνωστὴ φράση τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ, τὸ γνωρίζουν μόνον ὅσοι πᾶνε στὴν Ἐκκλησία, ὅσοι εἶναι μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅσοι ἐρωτοῦν ὅμως, μὲ τὴν ἐρώτησή τους ὁμολογοῦν, ὅτι εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία καὶ ἀποδεικνύουν τὴν ὑποκρισία καὶ τὸν φαρισαϊσμόν τους.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν διαφημίζει τὸ ἔργο της καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ διαφημίζει. Εἶναι ἐντολὴ τοῦ ἴδιου τοῦ Θεανθρώπου ἡ προσφορὰ της νὰ εἶναι ἀθόρυβη, σεμνὴ καὶ ταπεινόφρονη.

Ὡστόσο ἀπαντώντας στὴν πρόκληση εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ δώσῃ στὴν δημοσιότητα, ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς δοκιμασίας τῶν σεισμῶν ὁλόκληρος ὁ ἱερός κλήρος μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς οἰκείους Μητροπολίτας βρέθηκαν στὸ πλευρὸ τοῦ χειμαζομένου λαοῦ προσφέροντες τὴν ἠθικὴ καὶ ὕλική συμπαράστασή τους καὶ παρέμειναν καὶ παραμένουν ἐκεῖ. Ἡ ὕλική προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν οἰκείων Μητροπόλεων καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης ὑπερβαίνει τὰ δέκα ἑκατομμύρια δραχμὲς μέχρι τώρα σὲ ἐφόδια, κλινοσκεπάσματα, εἶδη ρουχισμοῦ, τροφίμα καὶ οἰκονομικὴ ἐνίσχυση.

Ἡ προσφορὰ της αὐτὴ εἶναι μικρὸ μόνον μέρος τῆς συμπαράστασώς της. Ἄλλ' αὐτὸ ἀποτελεῖ χρέος καὶ καθήκον τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ παιδιά της καὶ δι' αὐτὸ οὔτε τὸ προβάλλει οὔτε τὸ διαφημίζει. Ἄν καὶ ὑπεράνω τῆς ὕλικῆς βοηθείας, τὴν ὁποῖαν προσφέρουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὄργανισμοί, ἡ προσφορὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἶναι πάνω ἀπὸ ὅλα πνευματικὴ. Ἔσκυψε καὶ ἀγκάλιασε τὰ πληγωμένα παιδιά της. Τοὺς ἔδωσε κουράγιο καὶ θάρρος. Μαζὶ μὲ τὸ Λαὸ τοῦ Θεοῦ προσευχήθηκε καὶ προσεύχεται θερμὰ στὸν Μόνον «Δυνατὸ, τὸν Κύριο τῶν Δυνάμεων», γιὰ νὰ «στήσῃ τὸν κλόνον τῆς γῆς» καὶ φυλάξῃ τὸ Λαὸ του ἀπὸ «τῆς φοβερᾶς τοῦ σεισμοῦ ἀπειλῆς».

Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Η ΠΡΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ

Τοῦ π. ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΟΦΙΝΑ

Τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἐπαφῆς τῶν παπάδων μὲ τοὺς ἀνθρώπους λιγοστεύουν σήμερα, κυρίως στὶς ἀστικές κοινότητες καὶ τὸ ὅτι αὐτὲς οἱ ἐπαφῆς συνήθως περιορίζονται στὴ βάπτιση, στὸ γάμο καὶ στὴν κηδεία, ἔχει πολλὰς ἐπιπτώσεις στὸ πῶς ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος βλέπει τὸν παπά. Ὁρισμένα γεγονότα ποὺ φέρνουν τὸν παπά σὲ ἐπαφή μὲ τοὺς ἀνθρώπους δὲν εἶναι εὐχάριστα, ἰδιαίτερα ἡ κηδεία, γιατί δημιουργοῦν δυσάρεστα συναισθήματα. Ἐπίσης υπάρχουν δύσκολες καταστάσεις ποὺ συνδέονται, ἄμεσα ἢ ἔμμεσα, μὲ τὰ γεγονότα αὐτὰ ποὺ προκαλοῦν βαρειά συναισθήματα. Ἔτσι, οἱ ἄνθρωποι συνήθως συνταυτίζουν αὐτὰ τὰ δυσάρεστα συναισθήματα μὲ τὴ θρησκεία καὶ τοὺς παπάδες ποὺ τοὺς βλέπουν σὰν προέκταση τῶν δυσάρεστων ἀξεδιάλυτων συναισθημάτων τους. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο, ὅταν ὁ ποιμένας μετέχει σὲ τέτοια περιστατικά, νὰ εἶναι προσεκτικός, νὰ μὴ ἐνθαρρύνει τὴν προβολὴ αὐτῶν τῶν ἀξεδιάλυτων συναισθημάτων, ἀλλὰ νὰ βοηθήσει τὸν ἄλλο νὰ μιλήσει ὅσο πιὸ ἀνοιχτὰ καὶ ἐλεύθερα μπορεῖ, γιὰ τὰ προβλήματα ποὺ τὸν ἐνοχλοῦν.

Ἡ παρακάτω συνάντηση ἐνὸς παπά μὲ ἓνα εἰκοσάχρονο νέο, ποὺ νοσηλεύονταν σ' ἓνα νοσοκομεῖο, εἶναι ἓνα παράδειγμα ποὺ μᾶς βοηθεῖ νὰ καταλάβουμε αὐτὴ τὴν πραγματικότητα. Μετὰ ἀπὸ τὴ συνηθισμένη εἰσαγωγικὴ γνωριμία, ἀκολούθησαν τὰ ἑξῆς:

Π.: Τί σᾶς ἔφερε στὸ νοσοκομεῖο;

Α.: Κολίτιδα πάτερ. Εἶμαι ἐδῶ τρεῖς μέρες. Ὅπως λέγε οἱ γιατροί, τὴν ἔπαθα ἀπὸ ἄγχως, στενοχώριες καὶ κακὴ διαίτα.

Π.: Φαίνεται ὅτι εἶστε ταλαιπωρημένος. Γιατί;

Α.: Εἶμαι ἀρκετὰ ταλαιπωρημένος, ἀλλὰ αὐτὰ εἶναι προσωπικά.

Π.: Δηλαδή δὲν θὰ θέλατε νὰ μιλήσετε γι' αὐτὰ;

Α.: Ξέρετε, πάτερ, ἐγὼ δὲν τὰ ἔχω καλὰ μὲ τὴν Ἐκκλησία. Δὲν μπορῶ νὰ πῶ ὅτι δὲν πιστεύω στὸ Θεό, σὲ μία ἀνώτερη δύναμη, ἀλλὰ ἔχω πολλὰς ἀπορίες γιὰ ὀρισμένα θέματα.

Π.: Τί ἔχει νὰ κάνει αὐτὸ μὲ τὰ θέματα;

Α.: Πρὶν ἀπὸ τρία χρόνια πέθανε ἡ μητέρα μου καὶ τώρα ἔχω τὸν πατέρα μου στὸ σπίτι μὲ ἐγκεφαλικό.

Τὰ ἔχω ἀντιμετωπίσει ὅλα μόνος μου, ὅπως καὶ τώρα, ποὺ κανένας δὲν ἐνδιαφέρθηκε.

Π.: Θὰ πρέπει πράγματι νὰ ἦταν δύσκολο νὰ θάψετε τὴν μητέρα σας.

Α.: Πάτερ, θὰ ἤθελα νὰ μιλήσουμε λίγο φιλοσοφικά γιὰ τὸ θάνατο καὶ γιὰ ἄλλα πράγματα. Π.χ. ἡ Παναγία ἦταν παρθένος ἢ ὄχι; Ἐγὼ πάτερ, δὲν συμπαθῶ τοὺς παπάδες, ἀλλὰ ἀφοῦ περάσατε ἀπ' ἐδῶ, εἶναι μιὰ εὐκαιρία.

Π.: Ἐχετε μιλήσει ποτὲ μὲ παπά;

Α.: Ὁμολογῶ ὄχι. Ἡ μόνη φορὰ ποὺ εἶχα μιὰ ἐπαφή μὲ παπά ἦταν στὴ κηδεία τῆς μητέρας μου, ἀλλὰ οὔτε μοῦ μίλησε. Διάβασε αὐτὰ ποὺ συνήθως διαβάζουν καὶ ἔφυγε. Τὸ μόνο ποὺ ἐνδιαφέρθηκε νὰ μάθει ἦταν πῶς θέλαμε τὴν κηδεία. Μετὰ ἀπ' αὐτὸ, οὔτε θέλω νὰ δῶ παπά. Ἀφοῦ περάσατε ὅμως εἶναι μιὰ εὐκαιρία νὰ μιλήσουμε φιλοσοφικά. Πιστεύετε, πάτερ, ὅτι ἡ Παναγία ἦταν παρθένος;

Π.: Βλέπετε, ἐγὼ δὲν θὰ ἤθελα νὰ μιλήσουμε «φιλοσοφικά».

Α.: Γιατί;

Π.: Πρῶτον γιατί δὲν ἔχω συνηθίσει νὰ μιλάω φιλοσοφικά, ἐπειδὴ ξέρω ὅτι οἱ φιλοσοφικὲς συζητήσεις ἀπομακρύνουν τὸν ἓνα ἄνθρωπο ἀπ' τὸν ἄλλον καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἔχουν ἀποτελέσματα. Δεύτερο, πῶς νὰ μιλήσουμε φιλοσοφικά ὅταν μοῦ λέτε ὅτι ἔχετε τόσες στενοχώριες;

Α.: (Ἐσυχία). Πάντως ἐγὼ δὲν πιστεύω σὲ ὅλα ποὺ πιστεύει ἡ Ἐκκλησία.

Π.: (Ἐσυχία). Μήπως εἶναι πιὸ εὐκολο νὰ μιλήσουμε γιὰ φιλοσοφικά θέματα παρὰ γιὰ τὸν θάνατο τῆς μητέρας σας καὶ τὴν κατάσταση τοῦ πατέρα σας; (Σιωπή. Ἀρχίζει νὰ φαίνεται λυπημένος). Ἐχετε μιλήσει μὲ κανέναν γι' αὐτὰ;

Α.: Ὁχι. (Σιωπή).

Π.: Ἡ μητέρα σας πῶς πέθανε;

Α.: Πολὺ ξαφνικά.

Π.: Πώς τὸ μάθατε; Εἴσαστε κοντά της;

Α.: Δουλεύω σὲ ἓνα μαγαζάκι ἀπέναντι ἀπὸ τὸ σπίτι μου. Τὴν εἶδα πού κατέδραχε καὶ πῆγε στὸν μανάβη γιὰ νὰ φωνίσει. Ἐκεῖ πού μπῆκε μέσα, τὴν ἔχασε τὸ μάτι μου. Μετὰ ἀπὸ πέντε λεπτά μὲ φώναζαν νὰ τρέξω. Πῆγα καὶ τὴν ὄρηκα πεθαμένη.

Στὴ συνέχεια, μιλήσαμε γιὰ τὰ γεγονότα μετὰ ἀπ' αὐτὴν τὴν τρομακτικὴ ἐμπειρία. Εἶπε πόσο μοναχὸς αἰσθανόταν, πῶς οἱ συγγενεῖς, πού ποτὲ δὲν εἶχαν δεῖξει ἐνδιαφέρον, ἦλθαν στὴν κηδεῖα. Εἶπε ἀκόμη πῶς δὲν μπορούσε νὰ δεχθεῖ πῶς ἡ μητέρα του πέθανε τόσο ξαφνικὰ καὶ πόσο καλὴ ἦταν ἡ σχέση του μαζί της.

Α.: Δὲν πιστεύω ποτὲ ὅτι θὰ μὲ ἐγκατέλειπε μὲ τέτοιο τρόπο.

Π.: Αἰσθάνεσθε ὅτι: σὰς ἐγκατέλειψε;

Α.: Ναι. Αὐτὴ μὲ φρόντιζε πάντοτε γιὰ ὅλα. Δυὸ μῆνες μετὰ ἀπὸ τὴν κηδεῖα ἀρρώστησε καὶ ὁ πατέρας μου. Δὲν ἄντεξε τὸν θάνατο τῆς μητέρας μου. Ἐπαθε ἓνα ἐγκεφαλικὸ καὶ τώρα τὸν πλένω, τὸν ντύνω καὶ τοῦ μαγειρεύω.

Π.: Καὶ τὴν στιγμὴ ἀκόμη πού καὶ σεῖς εἴχατε ἀνάγκη. Γιατί ὅμως ὅλη ἡ εὐθύνη ἔχει πέσει ἐπάνω σας;

Α.: Τί νὰ κάνω; Ὁ ἀδελφός μου μένει στὸν Καναδά. Μπορῶ νὰ κάνω ἀλλιῶς; Ἔτσι τὸ ἤθελε ὁ δίκαιος Θεός. «Δίκαιος» δὲν τὸν λέτε;

Π.: Εἶσθε ὀργισμένος μὲ τὸν Θεό, ἢ μὲ τὴν μητέρα σας πού σὰς ἐγκατέλειψε, μὲ τὸν πατέρα πού ἀρρώστησε, ἢ μὲ τὸν ἀδελφὸ σας πού ἄφησε σὲ σὰς ὅλη τὴν εὐθύνη;

Α.: Ἴσως μὲ ὅλους! Ἀλλὰ μπορεῖτε νὰ μοῦ πεῖτε τί νὰ κάνω; Ποιὸς θὰ μὲ ἀκούσῃ;

Π.: Δηλαδή δὲν ἔχετε κανέναν πού μπορεῖτε νὰ ἐμπιστευθεῖτε; Κανέναν φίλο;

Α.: Δὲν μπορῶ νὰ πάω πουθενὰ χωρὶς νὰ ἔχω τὸν πατέρα μου στὸ νοῦ μου. Δὲν μπορῶ νὰ λείψω γιὰ πολὺ ὥρα.

Π.: Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι αὐτὴ ἡ εὐθύνη εἶναι δύσκολη. (Σιωπῆ). Ἐὰν θέλετε, θὰ μπορούσα νὰ ξαναπεράσω μεθαύριο νὰ μιλήσουμε πάλι.

Α.: Ναι. Περάστε, ἂν μπορεῖτε.

Π.: Αὐτὸ πού ξέρω ὅμως εἶναι ὅτι ἦταν προτιμότερο πού μιλήσαμε λίγο γιὰ ὅλα αὐτά, παρὰ νὰ κρατᾶτε ὅλο τὸ θάρος μόνος σας. Πῶς αἰσθάνεσθε γι' αὐτό;

Α.: Κάπως καλύτερα. Εἶπατε ὅτι θὰ περάσετε μεθαύριο. Σὰς περιμένω.

Αὐτὴ ἡ περίπτωση δείχνει πῶς ἀξεδιάλυτα συναισθήματα προβάλλονται στὸν ἱερέα καὶ πῶς αὐτὴ ἡ προβολὴ καθορίζει τὴ σχέση ἐνὸς ἀτόμου μὲ τὸν κλῆρο καὶ τὴ γενικώτερη θρησκευτικὴ του τοποθέτηση. Ὁ νέος τοῦ παραδείγματος αἰσθανόταν ἐγκαταλειμένος γιατί ἔχασε τὸ πιὸ δυναμικὸ καὶ στοργικὸ πρόσωπο πού ὑπῆρχε στὴ ζωὴ του. Μετὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ γεγονός, σὲ μιὰ στιγμὴ πού εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ στοργὴ καὶ κατανόηση, ἀναγκάστηκε νὰ δώσῃ στοργή, πού ἦταν κάτι στὸ ὁποῖο δὲν εἶχε συνηθίσει. Τὸ αἶσθημα τῆς ἐγκαταλείψεως προκάλεσε τὸ αἶσθημα τῆς ὀργῆς, ὅχι μόνο πρὸς τὸν πατέρα του πού ἀρρώστησε καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸ του, ἀλλὰ περισσότερο πρὸς τὴν μητέρα του. Τὸ πρόβλημα ἦταν ὅτι δὲν μπορούσε νὰ παραδεχθεῖ αὐτὴ τὴν ὀργὴ καὶ νὰ τὴν ἐκφράσει γιατί τοῦ προκαλοῦσε ἐνοχλή. Γι' αὐτὸ ἦταν πιὸ εὐκολο νὰ θυμώσει μὲ τὸ Θεὸ παρὰ μὲ τοὺς γονεῖς καὶ τὸν ἀδελφὸ του.

Παράλληλα, ὁ νέος αὐτὸς εἶχε τὴν ἀνάγκη νὰ βρεῖ συμπαράσταση καὶ κατανόηση καὶ ἔτσι νὰ ἀναπληρώσει τὴ στοργὴ πού ἔχασε. Ἡ ἀμυντικὴ στάση πού κράτησε στὴν ἀρχὴ τῆς συναντήσεως («αὐτὰ εἶναι προσωπικά») δείχνει τὴν ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης πού εἶχε στοὺς ἄλλους. Μία αἰτία γι' αὐτὴ τὴν ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης ἦταν τὸ ὅτι ἀντὶ νὰ βρεῖ στοργὴ καὶ κατανόηση ἀπὸ τοὺς ἄλλους, βρέθηκε ἀδιαφορία. Δίσταζε νὰ ἐκφράσει τὰ βαριὰ καὶ ἐνοχλητικὰ συναισθήματα πού εἶχε, γιὰ νὰ μὴ ἀντιμετωπίσει τὴν ἴδια ἀπόρριψη.

Ὁ ἀντιδραστικὸς τρόπος πού δέχθηκε τὸν παπὰ ἦταν μιὰ ἐκφραση αὐτῶν τῶν ἀξεδιάλυτων συναισθημάτων. Ἡ ἀπόρριψη πού ἔδειξε γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ ἱερέα καὶ γιὰ τὰ δόγματα τῆς θρησκείας ἦταν μιὰ προβολὴ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ἐνοχῆς πού ἐνιωθε. Ἡ ἄρνηση νὰ μιλήσει «προσωπικά», δείχνει πόσο ἐνοχλητικὰ καὶ ἀπαράδεκτα ἦταν αὐτὰ τὰ συναισθήματα. Ἡ ἐπιθυμία νὰ μιλήσει «φιλοσοφικά» ἦταν ἓνας ἔμμεσος καὶ ἀσφαλῆς τρόπος νὰ ἐκφράσει αὐτὰ τὰ συναισθήματα. Μιὰ φιλοσοφικὴ συζήτηση ὅμως θὰ εἶχε ἀρνητικὸ ἀποτέλεσμα γιατί, μᾶλλον, θὰ κατέληγε σὲ ἀπόρριψη.

Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ ἱερέα νὰ ἀποφύγει μιὰ φιλοσοφικὴ συζήτηση ἦταν μιὰ πραγματικὴ ἐνδειξη συμπαραστάσεως καὶ κατανόησεως πού ἀφ' ἐνὸς ἔδωσε σ' αὐτὸν τὸ νέο τὴ δυνατότητα νὰ ἐμπιστευθεῖ τὰ προβλήματά του στὸν ἱερέα, χωρὶς τὸ φόβο ὅτι ἐκεῖνος θὰ τὸν ἀπορρίψει καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν βοήθησε νὰ ἀναθεωρήσει τὴ θέση του ἀπέναντι στὴ θρησκεία καὶ νὰ δεῖ τὸν ἱερέα σὰν ἓνα πραγματικὸ φορέα ψυχικῆς ὑγείας.

Ὁρθόδοξο

Βυζάντιο

καὶ Δίκαιο

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Εἶναι γενικά παραδεκτὴ ἡ θετικὴ ἐπίδραση τοῦ Χριστιανισμοῦ πάνω στο δίκαιο. Μέσα στὰ χριστιανικά πλαίσια ὁ «ἐμφυτος ἠθικὸς νόμος» συμπληρώνεται ἀπ' τὸν ἀποκεκαλυμμένο. Ἡ χριστιανικὴ βιοθεωρία δημιουργεῖ τὸ ιδεῶδες καὶ ἀπόλυτο ἀξιολογικὸ μέτρο καὶ κριτήριον πρὸς ἐξέταση τῆς ὀρθότητος τῶν διαφορῶν πτυχῶν τοῦ δικαίου. «Τὸ δίκαιο, ἐφ' ὅσον εἶναι γνήσιο δίκαιο, ἀντλεῖ τὴν δύναμή του ἀπ' τὴν ἠθικὴ συνείδηση τοῦ ἀνθρώπου. Ζῆ ἀπ' τὸ ὅτι ἔχει μέρος στὸ βασίλειον τῶν ἠθικῶν ἀξιών»¹.

Εἰδικώτερα ἡ συμβολὴ τοῦ Ὁρθοδόξου Βυζαντίου στὴν ἐξυγιάνση καὶ στὴν ἀνύψωση τοῦ δικαίου ὑπῆρξε τεραστία.

Τὸ Βυζάντιο ἔκαμε ἀναμετάδοση πρὸς τὴν Δύση καὶ αὐτοῦ τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου. Κάνει ἐντύπωση, ὅτι τὸ 530 μ.Χ. ἡ Δύση εἶχε μόνο πενιχρὲς γνώσεις γιὰ τὴν ρωμαϊκὴ νομοθεσία. Οἱ βυζαντινοὶ νομομαεῖς ἐπεξεργάσθησαν τὸν τεράστιον ὄγκον τῆς ρωμαϊκῆς νομοθεσίας, τὴν ἀνεκαίνισαν μὲ τὸ χριστιανικὸ φιλόρθωτον πνεῦμα καὶ τὴν κατέστησαν γνωστὴ στὴν Δύση.

Ἡ ρωμαϊκὴ νομοθεσία ἀλλάξε ἐντελῶς περιεχόμενο μὲ τὰ μεγάλα συνθήματα τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης, τὰ ὁποῖα ἀπ' τὴν πρώτη στιγμὴ διεσάλπισε ὁ Χριστιανισμὸς στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Σημαντικὰ ἐπέδρασαν στὸ δίκαιο οἱ λό-

1. H. Going, Die obersten Grundsätze des Rechts, Heidelberg 1947, σελ. 53. Johannes Hessen, Ethik, Leiden 1954, σελ. 63.

γοι τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἕλληνι, οὐκ ἐν δούλῳ οὐδὲ ἐλεύθερῳ, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θήλει πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. γ', 28). «Ὁ Χριστιανισμὸς, γράφει ὁ Κ. Ἀμαντος, ἐδίδαξε τὴν ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων ὄλων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἐλευθέρων καὶ δούλων, ἠγάπησε τὰ παιδιὰ, ἐκήρυξε τὴν ἀγάπην, τὸν ἀλτρουισμόν, τὴν φιλανθρωπίαν. Εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτὰς ὀφείλει τὴν νίκην του... Ἡ Ρώμη ἐκυβέρνησε τὸν κόσμον, τὴν οἰκουμένην καὶ ἐκαυχᾶτο διὰ τὴν νομοθεσίαν της, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἠμπόδισε τὴν ἠθικὴν παρακμὴν καὶ τὴν ἀδικίαν, τὸ οἰκονομικὸν καὶ ἠθικὸν χάος... Ἀπὸ τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἔσωσε τὸν κόσμον ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἠθικὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ»².

Ἐμβριθεῖς ἐργασίαι διαπρεπῶν ἐκπροσώπων τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, ὅπως εἶναι οἱ Troplong, Gradenwitz, Hohenlohe κ.ά., ἀποδεικνύουν τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ πάνω στὸ ρωμαϊκὸ δίκαιο³. Εἰδικώτερα ὁ καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιέννης Κ. Hohenlohe μὲ τὴν πραγματεία του «Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τὸ Corpus juris civilis»⁴ διακήρυξε τὴν πολυμερῆ ἐπίδραση τοῦ Χριστιανισμοῦ πάνω στὸ οἰκογενειακὸ, ἐμπράγατο καὶ τὸ ποινικὸ δίκαιο καὶ στὸν νεώτερον εὐρωπαϊκὸ πολιτισμὸν.

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος τὸ 321 μ.Χ. μὲ εἰδικὸν διάταγμα καταδίκασε τὴν δουλείαν καὶ διακήρυξε, ὅτι ἡ δουλεία εἶναι ἀντίθετη πρὸς τὴν ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων, τὴν ὁποία δίδαξε ὁ Κύριος. Μὲ ἄλλη σειρά νόμων ζήτησε νὰ ἐξυψώσῃ τὴν οἰκογένειαν καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τὰ ἀπάνθρωπα ἔθιμα, ποῦ στρέφονταν κατὰ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὅπως τὴν ἔκθεση καὶ τὴν πώληση τῶν βρεφῶν. Τὴν πράξιν αὐτὴν χαρακτηρίσεν ὡς παιδοκτονία. Ὅπως εἶχε σημειώσει ὁ καθηγητὴς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου Γ. Πετρόπουλος, «τὸ βυζαντινὸν δίκαιον διαπνέει ἄνεμος ἀνθρωπιστικὸς... Αἰσθητὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐπιρροή, ἣν ἤσκησεν ὁ Χριστιανισμὸς... Νόμοι προστατευτικοὶ τῶν ἀνηλίκων ἐξεδόθησαν»⁵.

Συνέχεια στὴ σελ. 76

2. Κ. Ἀμάντου, Ἱστορία τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, τόμ. Α', σελ. 27-28.

3. Περιοδ. «Ἀκτῖνες», ἔτος 1938, σελ. 126.

4. Κ. Hohenlohe, Der Einfluss des Christentums auf das Corpus juris civilis, Wien 1937.

5. Γεωργίου Πετρόπουλου, Ἱστορία καὶ Εἰσῆγησις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου, Ἀθήνα 1944, σελ. 188, 189.

Ύσχοϋν οί χιλιαστές προσηλυτισμό;

Του Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

5

Ἡ χιλιαστική ὀργάνωσις δὲν διστάζει νὰ χρησιμοποιοῖ ὅποιονδήποτε «ἔρο», νὰ μιλήσῃ ὅποιονδήποτε γλώσσα, προκειμένου νὰ ἐξαπατήσῃ τὶς ἀρμόδιες Ἀρχές καὶ νὰ ἐπιτύχῃ σταδιακὰ τὶς ἐπιδιώξεις της. Βέβαια κανεὶς δὲν ὑποπεύεται πὼς τοὺς «ἔρους» αὐτοὺς κατανοεῖ ἢ «Σκοπιὰ» μὲ δικό της τρόπο. Γιατί τὸ κάνει αὐτό; Γιατί δὲν εἶναι εἰλικρινῆς καὶ ψεύδεται ἐνώπιον ἐπισήμων κρατικῶν Ἀρχῶν; Γιατί ἂν ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν δὲν θὰ μποροῦσε ποτὲ νὰ ἐπιτύχῃ τοὺς σκοποὺς της.

Τὸ ἑλληνικὸ σύνταγμα ἀπαγορεύει τὸν προσηλυτισμό. Ἐπομένως, πὼς θὰ μποροῦσε ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας νὰ ἐγκρίνῃ τὴν ἴδρυση ἐπισήμου προσηλυτιστικοῦ κέντρου τῶν χιλιαστῶν στὴν Ἀθήνα; Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἑταιρία χρησιμοποιοῖ ξένη ὀρολογία καὶ ζητάει τὴν ἴδρυσι «εὐκτηρίου οἴκου», χωρὶς νὰ διασαφηνίσει τί ἀκριβῶς ἐννοεῖ μ' αὐτὸν τὸν ἔρο. Μάλιστα δηλώνει ἐπίσημα πὼς οἱ ὀπαδοὶ της δὲν ἄσχοϋν προσηλυτισμό!

Ἀλλὰ ποιὸς χιλιαστὴς ἐννοεῖ τὸ ἴδιο πρᾶγμα μὲ μᾶς, ὅταν μιλάει γιὰ θεῖαν λατρεία, ἢ ὁποία ὑποτίθεται πὼς θὰ διεξάγεται στὸ χιλιαστικὸ «εὐκτήριον οἶκο»; «Ἄγνη λατρεία» εἶναι γιὰ κάθε χιλιαστὴ ἐκεῖνο πού ἐμεῖς ὀνομάζουμε προσηλυτισμὸ καὶ «εὐκτήριος οἶκος» εἶναι τὸ σύγχρονο προσηλυτιστικὸ κέντρο τῶν χιλιαστῶν.

«Ἡ δραστηριότης των εἶναι ἡ λατρεία των πρὸς τὸν Ὑψιστον», λέγει χαρακτηριστικὰ τὸ περιοδικὸ «Σκοπιὰ» ἀναφερόμενο στοὺς «μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῦδᾶ» καὶ καταλήγει: «Δὲν ὑπάρχει θεοὶς γιὰ ἓνα ἄτομο στὴν ὀργάνωσι: τοῦ Θεοῦ ἐκτὸς ἓαν λατρεύει τὸ Θεό. Ἄν παύσῃ νὰ λατρεύῃ ἀποσπᾷ τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ τὴν ὀργάνωσι» (Σκοπιὰ 1953, σελ. 36).

Ποῦ διεξάγεται ἡ «δραστηριότης» τῶν χιλιαστῶν; Ποῦ ἄσκειται αὐτὴ ἢ «λατρεία» των; Μήπως στὶς λεγόμενες «αἰθουσας βασιλείας»; Ὁχι, ἐκεῖ γίνεται ἡ κατάλληλη προετοιμασία καὶ λαμβάνονται οἱ ἀπαραίτητες ἐντολές, μαζὶ μὲ τὸ «ὕλικόν» (βιβλία, βιβλιάρια, περιοδικά, δελτία, ἔντυποι ἐκθέσεις κ.ο.κ.). Ἡ «λατρεία» διεξάγεται στὸ ἔργο «ἀπὸ θύρα σὲ θύρα», στὸ κατώφλι τῶν σπιτιῶν μας, πού χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἑταιρία «ἔμβωνας» (Σκοπιὰ 1948, σελ. 108). «Ἐτσι, ὅταν ἀναγνωρισθῇ στοὺς χιλιαστές τὸ δικαίωμα νὰ συντηροῦν «εὐκτήριον οἶκο», εἶναι σὰν νὰ ἀναγνωρίζεται σ' αὐτοὺς τὸ δικαίωμα νὰ «λατρεύουν» τὸ Θεὸ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἀσκώντας προσηλυτισμὸ στὶς πόρτες ἀνυπόπτων καὶ ἀφελῶν ἀνθρώπων.

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀναγνωρίζεται ὁ χιλιασμὸς ὡς «γνωστὴ θρησκεία» καὶ ἀποκτᾶ συνταγματικὴ προστασία: ὁ προσηλυτισμὸς (= «ἄγνη λατρεία» τῶν χιλιαστῶν) δὲν διώκεται ἀπὸ τὸ νόμο, ἀλλὰ προστατεύεται!

Βέβαια τὴ στιγμὴ αὐτὴ δὲν θέτουμ τέτοιο θέμα οἱ χιλιαστές. Ἰσχυρίζονται μάλιστα πὼς δὲν κάνουν προσηλυτισμὸ, δηλαδή δὲν λατρεύουν τὸ Θεὸ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο. Ἀλλὰ ἀσφαλῶς αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο δῆμα!

Τίθεται τὸ ἐρώτημα: Οἱ ὑπεύθυνοι παράγοντες τῆς χώρας μας ἔχουν συνειδητοποιήσει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; ὅτι μὲ τὸ ἰσχύον σύνταγμα δὲν μπορούμε νὰ ἀναγνωρίσουμε τὸ χιλιασμὸ γιὰ «γνωστὴ θρησκεία», μιὰ καὶ ἡ «ἄγνη λατρεία» του ταυτίζεται μὲ τὸν προσηλυτισμὸ; Τὸ σύνταγμα ἀπαγορεύει τὸν προσηλυτισμὸ καὶ μαζὶ μ' αὐτὸν καὶ τὴ χιλιαστικὴ «ἄγνη λατρεία». Ἄν τώρα ὁ χιλιασμὸς ἀναγνωρισθῇ ὡς «γνωστὴ θρησκεία», παρ' ὅλον ὅτι τὸ «πιστεύω» του εἶναι μυστικὸ καὶ ὄχι γνωστὸ, δὲν πρέπει νὰ προστατευθῇ καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον οἱ χιλιαστές πιστεύουν ὅτι «λατρεύουν» τὸ Θεὸ (προσηλυτισμὸς), πρᾶγμα πού θὰ ἰσοδυναμοῦσε μὲ τὴν κατάργησι τῆς σχετικῆς συνταγματικῆς διατάξεως;

«Ἐνα πολὺ σπουδαῖο μέρος τῆς λατρείας μας περιλαμβάνει τὴ μαρτυρία πού δίνουμε γιὰ τὴν ἀλήθειαν», λέγει ἡ «Σκοπιὰ» (1977, σελ. 658) καὶ καταλήγει: «Τί θὰ λεχθῇ γιὰ τὴν ἐπιθυμία μας; Εἶναι ἡ λατρεία μας ὀλόφυχη στὸν Ἰεχωῦδᾶ, ὥστε νὰ ἐπωφελοῦμεθα ἀπὸ τὶς εὐκαιρίες μας καὶ ἀπὸ τὴ δύναμι πού ἔχομε νὰ φέρωμε μαρτυρία γιὰ τὴν ἀλήθειαν;». Γιὰ νὰ κατανοήσουμε σωστὰ τὴ χιλιαστικὴ ὀρολογία πρέπει νὰ σημειώσουμε πὼς ἡ λέξι «ἀλήθειαν» ταυτίζεται μὲ τὸ χιλιασμὸ. «Βρίσκω τὴν ἀλήθειαν» σημαίνει γίνουμι χιλιαστὴς καὶ «εἶμαι στὴν ἀλήθειαν» σημαίνει εἶμαι «μάρτυρας τοῦ Ἰεχωῦδᾶ». Ἐτσι ἡ «ἐπιθυμία» γιὰ «ὀλόφυχη» λατρεία στὸν Ἰεχωῦδᾶ καὶ ἡ χρησιμοποίησι ὅλων τῶν «εὐκαιριῶν» καὶ τῆς «δυνάμεως» πού διαθέτει ὁ κάθε χιλιαστὴς μὲ σκοπὸ τὴν «μαρτυρία γιὰ τὴν ἀλήθειαν» σημαίνει ὀλόφυχη ἔμπρακτὴ ἐπιθυμία γιὰ προσηλυτισμὸ.

Κανεὶς δὲν ἐξαιρεῖται ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔργο, ὅλοι πρέπει νὰ προσφέρουν τὴν «ἄγνη λατρεία», ἀκόμη καὶ τὰ μικρὰ παιδιά. Κι αὐτὰ παρακολουθοῦν εἰδικὴ «ἐκπαίδευσι» γιὰ προσηλυτιστικὸ ἔργο στὸ σχολεῖο. Ἡ ἐκπαιδευτικὴ ὕλη δίδεται ἀπὸ τὸ Μπροῦκλιν. Δημοσιεύεται σὲ μυστικὰ ἔντυπα καὶ διδάσκεται στὴ λεγόμενη «Σχολὴ Θεοκρατικῆς Διακονίας» καὶ στὴ «Συνάθροισι Ὑπηρεσίας».

Δὲν εἶμαστε νομικοί, ὅμως μὲ τὸν κοινὸ νοῦ πού θέτουμε καὶ ἀξιολογοῦμε τὰ στοιχεῖα αὐτά, θεωροῦμε ἀστείαν τὴν προσπάθειαν νὰ ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ χιλιαστές ἄσχοϋν προσηλυτισμὸ μὲ δάσι μεμονωμένες καταδίκης των ἀπὸ τὰ διάφορα δικαστήρια τῆς χώρας μας.

Τὸ ξαναλέμε: Χιλιαστὴς πού νὰ μὴ ἀσκῇ προσηλυτισμὸ δὲν ὑπάρχει: ἀποκόπτεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ χιλιαστικὴ ὀργάνωσι, «δὲν ὑπάρχει θεοὶς» γι' αὐτὸν ἐκεῖ, «ἀποσπᾷ τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ τὴν Ὄργάνωσι» (Σκοπιὰ 1953, σελ. 36).

Η ΠΟΛΕΜΙΚΗ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Του Ἱερομονάχου Τ. ΚΙΛΙΦΗ

Ἄνυπολόγητης ἀξίας εἶναι καὶ ἡ καθαρῶς πολεμικὴ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ 1575 κήρυξε ἐπανάσταση στὴν Πελοπόννησο ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἐπιδαύρου Μακάριος Μελισίδης.

Τὸ 1600 καὶ τὸ 1609 ἔκανε ἐπαναστατικὸ κίνημα ὁ Διονύσιος Φιλόσοφος, μητροπολίτης Τρικάλων, ὁ ὁποῖος βρῆκε καὶ μαρτυρικὸ θάνατο στὰ Γιάννενα.

Τὸ 1684 ὁ Μητροπολίτης Ἀμφισσας Φιλόθεος, πολέμησε κοντὰ στὴν Κόρινθο μὲ δικό του σῶμα ἐναντίον τῶν Τούρκων ὅπου καὶ τραυματίστηκε θανάσιμα.

Τὸν ἴδιο χρόνο ὁ Μητροπολίτης Κεφαλληνίας Τιμόθεος Τυπάλδος συγκρότησε ἐπαναστατικὸ σῶμα μὲ 150 κληρικούς καὶ ἔλαβε μέρος σὲ ἀπελευθερωτικὲς προσπάθειες.

Οἱ Μητροπολίτες Σαλῶνων Τιμόθεος, Θεόδωρος Ἱερόθεος, Λάρισας Μακάριος, Εὐβοίας Ἀμβρόσιος, διετέλεσαν ὀπλαρχηγοί.

Ὁ Παπαβλαχάβας ἦταν ἀρχηγὸς τῶν ἀρματολῶν τῶν Χασίων. Βρῆκε μάλιστα τραγικὸ θάνατο ἀπὸ τὸν Ἀλῆ Πασά στὰ Γιάννενα.

Ὁ διάκος τοῦ Πατριάρχη Γεηγορίου τοῦ Ε΄ Νικηφόρος Ρωμανίδης, ἀφοῦ χειροτονήθηκε ἱερέας καὶ χειροθετήθηκε καὶ Ἀρχιμανδρίτης, ὑπηρετήσε καὶ διακρίθηκε ὡς ναυμάχος κάτω ἀπὸ τὶς διαταγὲς τοῦ Ἀ. Μιαούλη.

Ὁ Ἡσαΐας Σαλῶνων κήρυξε τὴν ἐπανάσταση στὶς 27.3.1821, στὴν περιφέρειά του, μέσα στὸ Μοναστήρι τοῦ ὁσίου Λουκᾶ Βοιωτίας.

Ὁ Δ. Ὑψηλάντης εἶχε τὸ ἀρχηγεῖο του στὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου Πέτρας.

Ὁ Ἀρχιστράτηγος τῆς Ρούμελης Γ. Καραϊσκάκης εἶχε τὸ ὄρηγότητά του στὴ Μονὴ Προυσοῦ τῆς Εὐρυτανίας.

Ὁ Ἱερομόναχος Σεραφεῖμ ἀπὸ τὸ Φανάρι Θεσσαλίας ἠγήθηκε τῆς ἐπανάστασης τῶν Ἀγγραφιωτῶν.

Τὸ Μοναστήρι τοῦ Ὀμπλοῦ Πατρῶν ἦταν στρατηγεῖο τῶν ἐπαναστατῶν τῆς περιοχῆς.

Ὁ Ἀνθιμος Ἀργυρόπουλος, ἱερομόναχος, δέχτηκε στὸ Μοναστήρι του τὴν

(Συνέχεια στὴν ἐναντι σελίδα)

ΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΟΝ ΑΜΠΕΛΩΝΑ

2) Η ΜΕΡΙΜΝΑ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ*

Του Μητρ. Σάμου καὶ Ἱκαρίας
κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

IV. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

δ) «Ταῖς χρεῖαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες» (Ρωμ. 12,13).

Φτώχεις, ἀσθένειες, θάνατοι κ.λπ. ὅπωςδήποτε ἐπηρεάζουν τὶς ψυχὰς καὶ δυσκολεύουν τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας. Ἔτσι, ὁ Παῦλος ἐρχόταν πρὸς κοντὰ στοὺς τοπικοὺς ποιμένες προσφέροντάς τους καὶ τὴν οἰκονομικὴ του συμπαραστάση σὲ ὀρισμένες φάσεις τῆς διακονίας τους. Τοὺς πλησιάζει μὲ τὴν πεποίθηση, ὅτι «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ... ἰσχύει... πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη». Οἱ Ἐπιστολές του καὶ οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων μᾶς προσφέρουν ἀρκετὰ σχετικὰ στοιχεῖα.

1. Θεωρεῖ ἀναγκαῖα καὶ γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση ὀλιγῶν θεμάτων τὴν πίστη στὸ Θεό. Μεγαλόδωρος εἶναι ὁ Θεός. Καὶ τὰ πλοῦτη του ἀνεξάντλητα. Ἐπομένως, μπορεῖ νὰ καλύψει τὶς ἀνάγκες τῶν Φιλιππησίων Χριστιανῶν: Εὐχεται λοιπόν: «Ὁ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ». Παράλληλα ζητάει καὶ τὶς προσευχὲς τοπικῶν Ἐκκλησιῶν γιὰ τὴν εὐδωσὴ τέτοιου ἔργου. Προβλέπει σ' αὐτὸ δυσκολίες. Ὅπως γράφει: «Παρακαλῶ... συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς... ἵνα ρυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἁγίοις».

2. Μὲ κατάλληλες νύξεις ἐπιδιώκει νὰ διαλευκάνει ὀρισμένες ἀπατηλὲς ἐντυπώσεις. Θυμίζει π.χ. στοὺς ἐκκλησιαστικούς παράγοντες, ὅτι ἔχουν χρέος «καλῶν ἔργων πρόστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαῖαις φρεῖας, ἵνα μὴ ὦσιν ἀκαρποί». Ἄλλὰ, δὲν ἱκανοποιεῖ ἡ ἀπλή προσφορά καλῶν ὑπηρεσιῶν. Πρέπει καὶ νὰ πρωτοστατοῦν γιὰ τὴν κάλυψη ἀπαραίτητων ἀναγκῶν. Θὰ τοὺς θυμίσει ἀκόμα, «τῆς εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθαι». Παράλληλα, θὰ τοὺς ἐξηγήσει, ὅτι τέτοια ἔργα δὲν εἶναι γιὰ νὰ ἱκανοποιοῦν ἀπλῶς «φιλόανθρωπα αἰσθήματα». Εἶναι προσφορὲς ποὺ κοστίζουν. Εἶναι θυσίες. Καὶ «ταιαῦταις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός».

3. Θεμελιώνει ἐκκλησιολογικὰ τὴν προσπάθεια αὐτή. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἓνα «σῶμα». Κι ἔχει μιὰ κεφαλὴ, τὸ Χριστό, ἀλλὰ πολλὰ μέλη, τοὺς πιστοὺς. Ὅμως, «πάντα τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἐνός, πολλὰ ὄντα, ἐν ἓστι σῶμα». Ἔτσι, μ' αὐτὴ τὴν πίστη ἐξασφαλίζονται οἱ ἁρμονικὲς λειτουργικὲς σχέσεις καὶ ἡ ἐνότητα τῶν μελῶν τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας. Ἡ κεφαλὴ τοῦ «σώματος» τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Χριστός, ἐγγυᾶται τὴν καλὴν συνεργασία καὶ ἀλληλοεξυπηρέτηση τῶν μελῶν. Δὲν μπορεῖ νὰ ἀγνοεῖ ἓνα μέλος τὸ ἄλλο. «Ὅθ' δύναται ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ: χρεῖαν σου οὐκ ἔχω...». Ἀντίθετα, «εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη». Ἀναπτύσσει δηλ. ἓνα ρεῦμα, ποὺ σπρώχνει τὸν ἓνα πρὸς τὸν ἄλλο καὶ δημιουργεῖται κλίμα ζεστὸ καὶ φιλάδελφο. Αὐτὸ ποὺ τόσο λαχταροῦσε ὁ Παῦλος: «Χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαϊόντων».

4. Πολὺ συγκινεῖ ἡ προσωπικὴ ἐργασία τοῦ Παύλου μὲ τὴν ὁποία ἐξοικονομοῦσε χρήματα γιὰ νὰ δοθῆαι φτωχοῦς. Προβάλλει

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 57 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5-6 τεύχους.

τά ροζιασμένα χέρια τῆς ἔντιμης καὶ βαρεῖας δουλειᾶς του γιὰ νὰ δώσει συγκλονιστικὸ ὑπόδειγμα: «Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτω κοπιώντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων». Καὶ ὑπογραμμίζει: τὸ χρέος: «Μᾶλλον δὲ κοπιᾶτω ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι».

5. Ὅταν, ὅμως, οἱ ἀνάγκες παίρνουν διαστάσεις καὶ γίνονται ἐπαχθεῖς; Τότε, φυσικά, ἕνας ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ τῆς ἀντιμετωπίσει. Εἶναι, λογικὸ, δίκαιο καὶ χριστιανικὸ, τὸ ἔργο νὰ γίνῃ συλλογικόν. Δὲν εἶναι τοῦ ἐνός. Συμμετέχει σ' αὐτὸ ὅλη ἡ Ἐκκλησία. Ὅταν π.χ. μεγάλος λιμὸς ἐπλήξε τὴν Ἰουδαία καὶ οἱ χριστιανοὶ τῆς περιοχῆς δοκιμάζονταν σκληρὰ, ξεσηκώθηκαν, μὲ καθοδήγηση προφανῶς τοῦ Βαρνάβα καὶ τοῦ Παύλου, ὅλα μαζί τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας. Καὶ τί ἀποφάσισαν; «Τῶν μαθητῶν καθὼς ἠπόρευεῖτό τις... ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς». Καὶ τὴ συνεισφορά αὐτῆς τῆς ἀγάπης, ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας παράδωσαν στοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας Ἱερουσαλὺμων. Ἀλήθεια! Πόσο θὰ ἀνακουφίστηκαν οἱ ποιμένες αὐτοὶ στὴν προσπάθειά τους ν' ἀνακουφίσουν τὰ ταλαιπωρούμενα ἀπ' τὸ λιμὸ πνευματικὰ τους τέκνα!

Γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ ξεσηκώθηκαν καὶ οἱ Ἐκκλησίες τῆς Μακεδονίας. Βρίσκονται σὲ θαθεῖα θλίψη λόγῳ φτώχειας. Ἐνοιωθᾶν, ὅμως, χαρὰ. Ἔτσι, πρόσφεραν γιὰ τὴν Ἐκκλησία Ἱερουσαλὺμων πού ὑπέφερε, «κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν». Καί, ὅπως γράφει ὁ Παῦλος, δοθήθησαν «οὐ καθὼς ἠέλπισαμεν». Καὶ παρακαλοῦσαν, μάλιστα, παρὰ τὴ φτώχεια τους, νὰ συμμετέχουν σὲ παρόμοιες προσπάθειες χάριν τῶν φτωχοτέρων Ἐκκλησιῶν.

Τὸ ἴδιο πνεῦμα θαυμάζουμε καὶ στοὺς Χριστιανοὺς τῆς Κορίνθου. Γνωρίζει: ὁ Παῦλος προσωπικὰ τὴν ἀγάπη τους. Δὲν θὰ τοὺς μιλήσει, λοιπόν, «κἀτ' ἐπιταγήν», σχετικὰ μὲ τὸν ἔρανο. Τὸν ἔχουν καὶ ὅλας ἀρχίσει ἕνα χρόνον πρὶν τοὺς γίνῃ σχετικὴ πρόταση. Καὶ ἡ προθυμία τους ἐπηρεάσε καὶ ἄλλους.

6. Ἐντυπωσιάζει στὸ ἔργο αὐτὸ καὶ τὸ ὀργανωτικὸ πνεῦμα τοῦ Παύλου. Παραθέτω αὐτοῦσιο γιὰ ἔμπνευση καὶ ὑπόδειγμα σύντομο δικό του ὀργανόγραμμα: «Περὶ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς Ἁγίους ὡσπερ διέταξα ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Γαλιτίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. Κατὰ μίαν σαδδάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθεῖται θησαυρίζων ὅτι ἂν εὐδοῦται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογία γίνωνται. Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὗς ἂν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεργεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ· ἂν δὲ ἡ ἄξιον τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι σὺν ἐμοὶ πορεύονται». Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ πού περιέχει τὸ κείμενο εἶναι σημαντικὰ. Συνδεόμενα, μάλιστα, μὲ τὴν χρησιμοποίησιν ἐντίμων συνεργατῶν, ὡς καὶ μὲ τὴν τίμα καὶ δίκαιη διαχείριση τῶν οικονομικῶν ἀγαθῶν, «οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων», διασφαλίζουν ἀπὸ μομφῆς καὶ συκοφαντίας τὸ λεπτὸ αὐτὸ ἔργο, πού συνδέεται μὲ χρηματικὲς εἰσφορὰς καὶ ἀρωγές.

Μὲ τῆς παραπάνω σκέψεις θεμελιώνεται, νομίζουμε, μιὰ ποιμαντική, πού ἀνταποκρίνεται στὸ κοινωνικὸ πνεῦμα καὶ στὶς ὀλικῆς ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς μας, χωρὶς ὅμως νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν πνευματικὸ χῶρον καὶ τῆς σωτηριολογικῆς ἐπιδιώξεως. Ἰλοποιεῖται, μάλιστα, μὲ τρόπο πρακτικὸ ἢ σύσταση τῶν Ἀποστόλων Ἰακώβου, Πέτρου καὶ Ἰωάννου πού δέχτηκε καὶ πραγματοποιοῖ ὁ Παῦλος: «Μόρον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα, αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι». Τότε εἶναι πού ἡ Ποιμαντικὴ συγχρονίζεται, ὡς ποῦμε, ἐφ' ὅσον θρῖσκει καὶ χρησιμοποιοῖ τὴ γλώσσα τῆς ἀγάπης, τὴ μόνη γλώσσα μὲ τὴν ὁποία μποροῦν νὰ συνηγοροῦνται οἱ ἄνθρωποι.

οἰκογένεια Μπότσαρη καὶ τὴν περιέθαλψε, μετὰ τὴν ἄλωση τοῦ Σουλίου. Ὁ ἴδιος στὴ Ζάκυνθο, κατὰ τὸν ἱστοριογράφον Π. Χιώτη, ὄρκισε μέλη τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας τὸ Θ. Κολοκοτρώνη, τοὺς Β. καὶ Κ. Πετιμεζᾶ καὶ τὸ Νικηταρά. Ἐργάστηκε δὲ ὡς παράγοντας μὲ ἀσυνήθιστο ζῆλον γιὰ τὴν εὐδωση τῆς Ἐπανάστασης.

Ὁ Χρῦσανθος Πηγᾶς, Μητροπολίτης Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας, τὸ 1819 μῆκε στὴ Φιλικὴ Ἐταιρία καὶ ἐργάστηκε ἐντατικὰ γιὰ τὴν προετοιμασία τῆς Ἐπανάστασης. Αὐτὸ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴ σύλληψή του ἀπὸ τοὺς Τούρκους, τὸ κλείσιμό του στὶς φυλάκεις τῆς Τρίπολης, ὅπου μαζί μὲ ἄλλους φυλακισμένους Μητροπολίτες πέθανε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς κακουχίας τῆς φυλακῆς.

Στὴ Φ. Ἐταιρία εἶχαν μνηθεῖ ὅλοι σχεδὸν οἱ μητροπολίτες καὶ πολλοὶ διακεκριμένοι ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ καὶ ἰδιαιτέρα οἱ ἀγιορεῖτες.

Τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 21, ὅπως εἶναι γνωστὸ, τὴν κήρυξε Μητροπολίτης, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, μέσα στὸ Μοναστήρι τῆς ἁγίας Λαύρας. Ἐστο καὶ ἂν ἡ ἥρωϊκὴ Καλαμάτα διεκδικεῖ τὰ πρωτεῖα, γεγονὸς εἶναι ὅτι τὰ παλληκάρια τῆς περιοχῆς ὀρκίστηκαν μέσα στὴν ἱστορικὴ Μονή.

Ὁ Διάκος, ὁ Παπαφλέσσας καὶ ὁ Σαμουὴλ εἶναι ἀνεπανάληπτες κληρικῆς μορφῆς τοῦ 21.

Ὁ Ὑψηλάντης ἔλεγε γιὰ τὸν Παπαφλέσσα ὅτι «εἶναι τὸ ἄλλο μου ἐγὼ».

Ἐπίσης, εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι ὁ Ὑψηλάντης ἔσκινησε τὸν ἀπελευθερωτικὸ του ἀγῶνα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. Μέσα στὸν ἰ. ναὸ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Ἰασίου ἔλαβε τὸ πολεμικὸ ξίφος ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Μολδαβίας Βενιαμὴν Κωστάκη, ὁ ὁποῖος εὐλόγησε καὶ τὴ σημαία τοῦ ἀγῶνα του.

Ἀκόμα, πολλὰ Μοναστήρια καταστράφηκαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, γιατί λάβαιναν μέρος σ' ἀπελευθερωτικὰ κινήματα. Ἀναφέρουμε μόνο ἕνα γιὰ παράδειγμα, τὴ Μονὴ Στροφάδων πού κατέστρεψε ὁ Σουλεϊμᾶν Β' (1520-60).

Πρέπει ὅμως νὰ σταματήσουμε ἐδῶ, γιατί ἂν ἐπεκταθοῦμε πῶς πολὺ σὲ πρόσωπα καὶ σὲ γεγονότα, σχετικὰ μὲ τὴ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας στὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους, δὲν θὰ μᾶς φτάσουν τόμοι ὀλόκληροι.

Πιστεύουμε ὅμως ὅτι ὅσα δειγματικὰ ἀναφέραμε, εἶναι ἱκανὰ νὰ πείσουν κάθε ἀντικειμενικὸ κριτὴ, σχετικὰ μὲ τὸν πρῶτο ρόλο τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν μακροεὐρωπικὴ τοῦρκικὴ σκλαβιά καὶ κατὰ τὴν ἐθνεγερσία τοῦ 21.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

390. Ὑπεστηρίχθη ὅτι τὰ ἐνδύματα τοῦ κατηχουμένου, αὐτὰ δηλαδή πού φορεῖ καί τὰ ἀποβάλλει προκειμένου νά βαπτισθῆ, πρέπει νά καίωγται: γιὰ νά δηλωθῆ ὁ θάνατος τοῦ παλαίου ἀνθρώπου. Αὐτό ἔχει προσφάτως ἐφαρμοσθῆ, πανηγυρικὰ μάλιστα, στό βάπτισμα ἐνός ἐνγλίκου νεοφωτίστου. Εἶναι τοῦτο ὀρθόν; (Ἐρώτησ: Αἰδεσμ. X).

Ἡ ἐρώτησι μᾶς ἐπαναφέρει στό θέμα τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, πού μετά τή σειρά τῶν ἀπαντήσεων πού ἐσχάτως ἀφιερῶσαμε σ' αὐτό ἔπρεπε νά εἶναι ἐξαντλημένο ἢ σχεδόν ἐξαντλημένο. Θά ἄρχοῦσε γι' αὐτό ἴσως μιᾶ ἀπλή ἀναφορά στίς ἀπαντήσεις αὐτές, ἀν τὸ ἐρώτημα δέν προσέθετε καί νέα στοιχεῖα καί μάλιστα σέ συνάφεια πρὸς τὸ θέμα τοῦ βαπτίσματος τῶν ἐνγλίκων. Ἐπειδὴ τὴν ὑπόθεσι τοῦ βαπτίσματος αὐτοῦ ὁ γράφων τὴν θεωρεῖ καί τὸ πιστεύει ὅτι εἶναι ἄκρως σοβαρὴ, ἀλλὰ συγχρόνως διαπιστώνει ὅτι ἡ παρατηρουμένη συνηθέστατα κατάσταση εἶναι στό ἔπακρον ἀνησυχητικὴ, καί ἐπειδὴ τὸ ἐρώτημα συναρτᾶται πρὸς βασικά θέματα τῆς οὐσίας τῆς λειτουργικῆς πράξεως καί παραδόσεως, ζητεῖ τὴ συγκатаβατικὴ κρίσι τῶν ἀναγνωστῶν του καί παρακαλεῖ νά προσέξουν ὅσα κατωτέρω γράφονται. Ἄν δὲ σέ μερικά σημεῖα ὁ τόπος δέν εἶναι τόσο εἰρηνικός, καί φυσικὰ ἀταίριαστος πρὸς τὴν κατ' ἐξοχὴν εἰρηνικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς θείας λατρείας, ζητᾶ εἰλικρινὰ συγγνώμη, γιατί τὸ κάνει θεληματικὰ καί μὲ ἀληθινὸ πόνο ψυχῆς καί ἀπὸ ζῆλο καί ἀγάπη πρὸς τὴν τόσο ἀπὸ ὅλους μας ταλαιπωρουμένη λειτουργικὴ μας παράδοσι, ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας γίνονται τόσα φοβερά καί ἀντιπαραδοσιακὰ πράγματα.

Ἐν πρώτοις εἶναι σαφὲς πὼς στὴν βαπτισματικὴ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀποβολὴ τῶν ἐνδυμάτων — ἔλων τῶν ἐνδυμάτων — τοῦ ὑποψηφίου γιὰ τὸ βάπτισμα, πού μαρτυρεῖται ἀπὸ τίς ἀρχαῖες πηγές καί ἀπὸ τὴ σύγχρονο πρᾶξι τοῦ βαπτίσματος τῶν νηπίων, ἔχει τὴν ἔννοια τῆς ἀποθέσεως τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, τοῦ «φθειρομένου κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης» (Ἐφεσ. δ' 22), τῆς ἀποβολῆς τοῦ «ἵματιοῦ τῆς ἁμαρτίας, τοῦ πολλῆς γέμοντος αἰσχύνης» (Ἰω. Χρυσόστομο, Κατήχησις γ' 8), τῶν νοητῶν «ρυπαρῶν καί παλαιῶν ἵματιῶν», δηλαδή τὴν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων ἔκδυσι τῆς ψυχῆς ἀπὸ «τῶν ἁμαρτιῶν» (Ἀστέριο, Ἄμασειας, Εἰς τοὺς Ψαλμοὺς η' 4). Ἔτσι εἰκονίζεται ἡ ἐπιστροφή τοῦ ἀνθρώπου στὴν παραδοσιακὴ κατάσταση καί ἀθωότητα, ἀφοῦ τὰ ἐνδύματα παραλληλίζονται καί ἀποτελοῦν ἐξέλιξι τῶν δερματίνων χιτῶνων, πού φόρεσαν

οἱ πρωτόπλαστοι μετά τὴν παρακοή (Ἰω. Χρυσόστομο, ἐνθ' ἄνωτ., Θεοδώρου Μοφουεστίας, Κατήχησις 14, 8, Συμῶν Θεσσαλονίκης, Διάλογος 63).

Τὴν ἀντίθετο ἀκριδῶς θεολογικὴ ἔννοια ἐκφράζει ἡ ἔνδυσι μετά τὸ βάπτισμα μὲ τὰ λευκὰ ἔμφωτια ἐνδύματα, σύμβολο τῆς πνευματικῆς καθαρότητος, πού ἀποκτήθηκε μὲ τὸ ἅγιο βάπτισμα καί τῆς ἐνδύσεως ἀπὸ τὸν νεοφώτιστο αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸ ἀποστολικόν «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλάτ. γ' 27), πού ψάλλεται καί ἀντι τρισαγίου στίς βαπτισματικὲς λειτουργίες.

Ἡ πρᾶξι τῆς Ἐκκλησίας δέν γνωρίζει καὺσι τῶν ἐνδυμάτων πού ἀπέβαλε ὁ νεοφώτιστος. Οἱ λειτουργικοὶ συμβολισμοὶ κινοῦνται μέσα στὰ ὅρια τῆς σοβαρότητος καί τῆς εὐπρεπείας. Τὸ νά θέλουμε μὲ τέτοιες θάρβαρες καί ἀνοίκειες πράξεις, πού ὑπενθυμίζουσι τὸ «κάψιμο τοῦ Ἰούδα» τῶν λαϊκῶν ἐθίμων, νά τονίσουμε τὴν ἔννοια τῆς καταστροφῆς τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου ἢ τὴν τελεία ἐξαφάνισι τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτιῶν ἢ ὅτιδῆποτε ἄλλο μπορεῖ νά γεννήσῃ ἢ εὐσεβῆς ἐφευρετικὴ φαντασία μας, εἶναι ξένο πρὸς τὴν μετρημένη ἱεροπρέπεια τῆς θείας λατρείας. Ἡ ὀρθόδοξος λειτουργικὴ πρᾶξι ρυθμίζεται ἀπὸ τὴν παράδοσι καί δέν ἀφήνει περιθώρια γιὰ ὑποκειμενικὲς, δῆθεν θεολογικὲς, καινοτομίες, πού πλησιάζουσι τὰ ὅρια τοῦ ἀστείου ἀν μὴ τοῦ τραγικοῦ.

Ἡ λειτουργικὴ τάξι καί παράδοσι εἶναι ἓνα πολὺ λεπτὸ πρᾶγμα. Βλάπτεται, θά λέγαμε, ὄχι ἀπὸ «ἀριστερά», ἀλλὰ καί ἀπὸ «δεξιὰ». Ζημιώνεται δηλαδή καί καταστρέφεται: ὄχι μόνον ἀπὸ ἀμελεῖ τήρησι καί ἀδιαφορία στὴν ἀκριδῆ γνώσι καί τέλεσι τῶν ἱερῶν συμβολικῶν πράξεων καί τελετῶν, ἀλλὰ καί ἀπὸ ἀκριτεῖς ὑπερβολές καί προσπάθειες ἀναδείξεως ὀρισμένων συμβόλων, πού στεροῦνται ὀρθῆς θεολογικῆς βάσεως καί παραδοσιακῆς κατοχυρώσεως. Τέτοια παραδείγματα εἶδαμε πολλὰ στὴν μακρὰ ἱστορία τῶν ἀπαντήσεων στὰ διάφορα ἐρωτήματα, πού κατὰ καιροὺς ἀντιμετώπισε ἡ στήλη αὐτή. Ἄς ἀναφέρω μόνον τὴν ὕψωσι τοῦ Ἐδαγγελίου κατὰ τὸ «Ἐδλογημένη ἡ βασιλεία...» τῆς θείας λειτουργίας (Ἐρωτ. 283), τὴν εἴσοδο καί τὴν παράδοσι τοῦ Ἀποστόλου (Ἐρωτ. 210, 211), τὴν ὕψωσι δλοκλήρου τοῦ δισκαρίου ἢ καί τοῦ ἁγίου ποτηρίου κατὰ τὸ «τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις» (Ἐρωτ. 181, 233), τὴν προσθήκη ὀνομάτων ἁγίων ἢ ἄλλων φράσεων στίς ἀπολύσεις καί σὲ ἄλλες εὐχές (Ἐρωτ. 224, 231), τὴ σταύρωσι στό μέσον τοῦ γαοῦ (Ἐρωτ. 358), τὴ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Σαββάτου στό κουδούκλιο τοῦ ἐπιταφίου (Ἐρωτ. 357), τὴν ψαλμωδία τοῦ «Ἰδοῦ σκοτία καί πρωῖ...» κατὰ τὴ νύκτα τοῦ Πάσχα (Ἐρωτ. 152), ἃς προσθέσουμε καί τὸ κάψιμο τῶν ἐνδυμάτων τῶν νεοφωτίστων τῆς παρουσίας ἐρωτήσεως.

(Συνεχίζεται)

ΑΓΙΟΡΕΙΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΚΑΤΖΗΦΩΤΗ

α. — Ἐκδότες ἀγιορειτικῶν περιοδικῶν ἐντόπων.

1. Μοναχὸς Ἀθανάσιος Λαυριώτης (Σπυρίδων Καμπανάος († 1940). Λόγιος μοναχὸς καὶ γιατρός, κουρὰ τῆς Ἱ. Μ. Μεγίστης Λαύρας. Ἐξέδωσε τὰ ἀγιορειτικὰ περιοδικὰ «Ὁ Ἄθως» (1920 - 1931), «Δελτίον Ἀγιορειτικῶν χειρογράφων» (1931 - 1934) καὶ ἴδρυσε τὸ μακρόβιο περιοδικὸ τοῦ Βόλου «Ἀγιορειτικὴ Βιβλιοθήκη» (1936 - 1965). Εἶχε ἔντονα φιλολογικὰ ἐνδιαφέροντα. Συνέταξε κατάλογο τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς του (1925). Ἐγραψε καὶ ἐξέδωσε τὸ 1936 στὴ Θεσσαλονίκη «Τὸ κίβδηλον νόμισμα ἦται ὁ ἀποκεκρηγμένον λιβελλογράφον Εὐλόγιον Κουρίλας ὁ Ἀλθανὸς χάριν τῆς ἀληθείας τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους». Ἀξιόλογα δημοσιεύματά του εἶδαν τὸ φῶς στὶς σελίδες τῆς «Θεολογίας», τοῦ «Γρηγορίου Παλαμᾶ» κλπ.

2. Ἱερομόναχος Σάββας. Ἐξέδωσε ἀπὸ τὸ 1927 ὡς τὸ 1939 ἑξὶ τεύχη τοῦ «Ἀγιορειτικοῦ Ἡμερολογίου» του. Μὲ τὴ συνοδεία του διατηροῦσε διδλιπωλεῖο στὶς Καρυές Ἁγίου Ὁρους.

3. Ἀρχιμανδρίτης Σεραφεῖμ, Καθηγούμενος Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παύλου Ἁγίου Ὁρους († 1959). Φερόταν ὡς ἐπιμελούμενος τὸ μηνιαῖο ἀγιορειτικὸ περιοδικὸ «Ἁγιος Παῦλος ὁ Ἐηροποταμίτης» (1950 - 1959). Πραγματικὸς ὅμως ἐπιμελητὴς του ὑπῆρξε ὁ λόγιος μοναχὸς Θεοδόσιος Ἀγιοπαυλίτης.

4. Μοναχὸς Θεοδόσιος Ἀγιοπαυλίτης. Λόγιος μοναχὸς, διδλιθηκάριος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Παύλου Ἁγίου Ὁρους. Διαμόρφωσε τὸ θυζαντινὸ μουσεῖο τοῦ μοναστηρίου καὶ φρόντισε γιὰ τὸν ἐμπλουτισμὸ τῆς διδλιθηκῆς του (βλ. Θεοδοσίου μοναχοῦ Ἀγιοπαυλίτου: «Φωνὴ ἕξ Ἁγίου Ὁρους», Παράδοση, ἀρ. τ. 1, Ἰαν. - Φεβ. 1977 κ.ἑξ.). Ἔργα του: «Ὁ ἀγνοημένος θησαυρὸς», «Μοναχικὴ Ἀπολογία», «Καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ», κατὰ τοῦ πνευματισμοῦ κ.λπ. Ὑπῆρξε ὁ ἀφανὴς ὑπεύθυνος τοῦ «Ἁγίου Παύλου τοῦ Ἐηροποταμίτη».

5. Μιλητουπόλεως (ἔπειτα Κώου) Ναθαναήλ (1939 - 1979). Σχολάρχης τῆς Ἀθωνιάδος σχολῆς ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς ἐπαναλειτουργίας τῆς (1957). Στὶς ἡμέρες του κυκλοφόρησε τὸ πολυγραφημένο δελτίο «Ἀθωνιάς» (1957) καὶ ὁ ἐπιδητικὸς τόμος «Ἐπετηρὶς Ἀθωνιάδος Σχολῆς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δωδεκαετίας ἀπὸ τῆς ἐπαναλειτουργίας αὐτῆς» (1966), στὸν ὁποῖο ὁ ἴδιος διέλαβε περὶ τῆς «Ἐπαναλειτουργίας τῆς Ἀθωνιάδος» (σ. 9 - 38) καὶ ἰδίως περὶ τῆς «Χιλιετοῦς ἱστορίας τοῦ Ἄθω» (σ. 101 - 113), θέμα πὸν ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ ὡς διάλεξη κατὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς 1000ετηρίδας, ἀλλὰ δὲν πραγματοποιήθηκε γιὰ «λόγους τεχνικούς» (σελ. 100). Ὑπῆρξε κουρὰ τῆς Με-

γίστης Λαύρας. Βιογραφία του δημοσιεύει ἡ ΘΗΕ, τόμ. 9, 1966, σσ. 294 - 295.

6. Ἀρχιμανδρίτης Βησσαρίων, Καθηγούμενος Ἱ. Μ. Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους. Ὑπῆρξε δραστήριος Ἀγιορεῖτης, πρῶτος ἐκδότης τοῦ ἀγιορειτικοῦ περιοδικοῦ «Ὁ Ὁσιος Γρηγόριος» (1964 - 1968). Κυριώτερα ἔργα του: «Κώδιξ ἱστορικοῦ μοναχολογίου τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει: Ἄθω Ἱεράς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου» (1282 - 1910) (Βόλος 1954 καὶ 6' ἐκδ. Θεσσαλονίκη 1965), «Οἱ ἀγῶνες τοῦ Ἁγίου Ὁρους κατὰ τῆς διεθνοποιήσεως αὐτοῦ», Χρονικὰ Χαλκιδικῆς, Στ', 1963, σσ. 180 - 186, «Τὸ Μετοχιακὸν ζήτημα τοῦ Ἁγίου Ὁρους» (Θεσσαλονίκη 1964), «Λόγος ἐγκωμιαστικὸς εἰς τοὺς κτήτορας τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει: Ἄθω Ἱεράς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου» (τρὶς ἐκδόσεις) κ.ἄ.

7. Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος (Καφάνης), Καθηγούμενος σήμερα Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους. Ἐπανεξέδωσε τὸ 1976 τὸν «Ὁσιος Γρηγόριος» ὡς ἐτήσιο περιοδικὸ. Συγγραφέας

Ὁ ἀείμνηστος μοναχὸς Ἀθανάσιος Καμπανάος—Λαυριώτης.

ἔργων ἐπιστημονικοῦ χαρακτήρα, ὅπως: «Ἡ ποιμαντική μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων» (Ἀθῆναι: 1969, ἐναίσιμος ἐπὶ διδασκτορία διατριβή, πού υποβλήθηκε καὶ ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν), «Ἡ ποιμαντικὴ διακονία κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας» (προοριζόταν γιὰ διατριβὴ ἐπὶ ὑψηγεία, ἀλλὰ δὲν υποβλήθηκε, γιὰτὶ ὁ συγγραφέας τῆς ἐγκυπέλειψε τὸ πανεπιστημιακὸ στάδιο, ἐκδ. «Ἄθως») καὶ μικροτέρων ἄλλων δημοσιευμάτων ὀρθοδόξου πνευματικότητος.

β. — Ἁγιορείτες συντάκτες περιοδικῶν.

8. **Θεόκλητος μοναχὸς Διονυσίατης.** Ἡ ψυχὴ τοῦ ἁγιορειτικοῦ περιοδικοῦ «Ἄθωνικοὶ Διάλογοι», ἀλλὰ καὶ ἀρθρογράφος καὶ σχολιογράφος, ὑπὲρμαχος τοῦ μοναχικοῦ ιδεώδους καὶ τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως. Δημοσιεύματά του ἔχουν δεῖ τὸ φῶς στὴν «Ἁγιορειτικὴ Βιβλιοθήκη», τὸν «Ὀρθόδοξο Τύπο», τὴν «Παράδοση» κ.λ.π. Διετέλεσε δυὸ φορές Πρωτοεπιστάτης τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Προσωπικότητα μὲ πανορθόδοξο ἀκτινοβολία, βραβεύθηκε ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν γιὰ τὸ ἔργο του «Μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς». Μελέτησε ἐπίσης τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγ. Νικοδήμου Ἁγιορείτου, Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμά, Ἁγ. Νεκταρίου Αἰγίνης, μετέφρασε πατερικὰ καὶ φιλοκαλικὰ κείμενα. Ἐργάσθηκε ἐπίπονα γιὰ τὴν ἐπ'ἀνδρωσὴ τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

9. **Ἰάκωβος μοναχὸς.** Ζηλωτὴς Ἁγιορείτης. Ἐκδότης τῶν περιοδικῶν «Ὁ Ὅσιος Σίμων» καὶ «Ἁγιος Ἀγαθάγγελος Ἐσφιγμενίτης», πού εἶναι συνέχεια τοῦ προηγούμενου.

10. **Παῦλος μοναχὸς.** Κύπριος ζηλωτὴς μοναχὸς, ἄλλοτε Ἁγιορείτης. Ἐξέδωσε στὸ Ἅγιον Ὄρος τὸ 1973 - 1976 τὸ μηνιαῖο δελτίο «Ἐπιστροφὴ πρὸς τὸν Θεό», μὲ τὸ σύνθημα: «Νὰ ἐπανέλθῃ θεάρεστος ἔνωσις ἐν τῇ Ἐορτολογίᾳ τῆς Ὀρθοδοξίας». Συνεχίζει τὴν ἐκδοτικὴν του δραστηριότητα στὴν Κύπρο, ὅπου ἐκδίδει τὸ δελτίο «Μετάνοια».

1. **Θεοδώρητος μοναχὸς Ἁγιορείτης.** Πτυχιούχος Θεολογίας Ἁγιορείτης μοναχὸς μὲ ζηλωτικὴ κατεύθυνση. Συντάσσει τὸ διμηνιαῖο δελτίο «Ὁ Ἁγιορείτης», πού ἐκδίδει ἀπὸ τὸ 1978 ὁ μοναχὸς Καλλίνικος (Καψάλα Ἁγίου Ὄρους). Κυριώτερα ἔργα του: «Ὁ Ἁγιος Νεκτάριος» (1970 καὶ 6' ἐκδοσὴ 1977), «Διάλογοι τῆς Ἐρήμου περὶ Οἰκουμενισμοῦ» (1979), «Ἡ εὐχαριστιακὴ συμμετοχὴ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει» (1972), «Ἡμερολογιακὰ - Οἰκουμενικὰ» (1972), «Εὐχαριστιακὰ» (1973 - 1974) «Ἀποκαλυπτήρια μιᾶς Ἁγιομάχου Μοναχῆς» (1976), «Νεοφύτου τοῦ Κευσσοκαλυδίτου. Περὶ τῆς συνεχοῦς Μεταλήψεως» (1976), «Μοναχισμὸς καὶ αἵρεσις» (1977) κ.ἄ.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι δὲν ἀναφέρθηκαν οἱ ἐκδότες διδάλων, ὅπως κατ' ἐξοχίαν εἶναι ὁ ἱερομόναχος Γεώργιος (Προβάτα), πού παράλληλα πρὸς τὸ «Ἁγιορειτικὸν ἐγκόλπιον ἡμερολόγιον» ἐκδίδει φυλλάδια μὲ ἁγιορειτικὰ τυπικὰ, ἀκολουθίες (ἐξοδιαστικὸ τῶν μοναχῶν, κουρά, τάξη τραπέζης κ.λ.π.), ἢ Ἁγιορείτες πού δημοσιογραφοῦν σὲ διάφορα ἔντυπα, ὅπως ὁ Προηγούμενος Γαβριὴλ Διονυσιάτης, κ.ἄ.

Ὁ Ἰουστινιανὸς προσπάθησε νὰ συντηρήσῃ τὸ ρωμαϊκὸ δίκαιο, ἐμφυσώντας σ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ ἀνοίγοντας τὴν περίοδο τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου⁶.

Ἄξια ἰδιαίτερας προσοχῆς εἶναι ὅσα ἔχει γράψει σχετικῶς ὁ διακεκριμένος καθηγητὴς καὶ ἀκαδημαϊκὸς Παναγιώτης Ζέπος: Σήμερον, λέγει, «προσφέρονται εἰς τὴν δημοσιότητα ἀλλεπάλληλοι πραγματεῖαι, εἰς τὰς ὁποίας ὀλονὲν περισσότερον ἀποκαλύπτεται ἡ ἔκτασις τῆς ἐπιδράσεως, ἡ ὁποία ἠσκήθη ἀπὸ τὰς χριστιανικὰς ἀντιλήψεις ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀμεσώτερον ἐνδιαφέροντος ἡμᾶς τοῦ Ἑλληνας βυζαντινοῦ δικαίου. Εἰς τὴν ἔρευναν δ' αὐτὴν βοηθεῖ ἤδη πολὺ καὶ ἡ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας ἀναπτυχθεῖσα νέα ἱστορικὴ μέθοδος ἐρεύνης τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν λεγομένων «παρεμβλημάτων» τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τῶν προσθηκῶν δηλαδὴ καὶ τροποποιήσεων, αἱ ὁποῖαι ἐτηνέχθησαν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὑπὸ τῶν ἐρασιστῶν καὶ συντακτῶν τῆς μεγάλης τοῦ αὐτοκράτορος τούτου νομοθεσίας. Τὸ ἔργον τῶν ἐρασιστῶν τῆς ἰουστινιανείου νομοθεσίας εἶναι ἄξιον ἰδιαίτερας προσοχῆς. Ἐμποτισμένοι οὗτοι ἀπὸ τὴν ἰδέαν νὰ παραδώσουν ἐν ἐλαστικώτερον καὶ ἐπεικέστερον δίκαιον εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν, «παρενέβαλον» εἰς τὰ παραδεδομένα κείμενα τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων νομικῶν τροποποιήσεις τοῦ παραδεδομένου δικαίου, τροποποιήσεις, αἵτινες ὄφειλον μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν προέλευσιν αὐτῶν εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φιλοσοφημένου ἑλληνικοῦ πνεύματος τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, ἀλλὰ συγχρόνως ἔφερον συχνότατα καὶ τὴν σφραγίδα τῆς διδασκαλίας τῆς Βίβλου καὶ τῶν Πατέρων τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ οἱ ἐρασισταὶ τῆς ἰουστινιανείου νομοθεσίας ἦσαν σύμφωνοι καὶ πρὸς τὸ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἐπικρατήσαν πνεῦμα⁷.

6. Γεωργίου Κωσταρά, Τὸ ἠθικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ συμβάσει τῆς ἐν ζωῇ δωρεᾶς, Ἀθῆναι 1957, σελ. 75-76.

7. Π. Ι. Ζέπος, Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ καὶ βυζαντινοῦ δικαίου, περιοδ. «Ἀκτίνας», ἔτος 1936, σελ. 273-274.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΙ ΚΑΝΕΙ;

Τοῦ κ. ΣΠΥΡΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ

“Οχι μόνο τώρα με τούς σεισμούς, αλλά σὲ κάθε δυσάρεστο περιστατικό ἢ θεομηνία, πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ρωτᾶνε: Ἡ Ἐκκλησία τί ἔκανε, ἢ, τί πρόσφερε στοὺς πληγέντες; Εἶναι ἕνα μόνιμο καὶ σταθερὸ ἐρώτημα ἀπὸ μιὰ κατηγορία ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ μιὰ πτέρυγα ἐντύπων, ποὺ ἐνδιαφέρονται ὄχι γιὰ νὰ μάθουν, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ μάθουν. Δηλαδή πιστεύουν καὶ ἐλπίζουν πὼς ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ ἔχει κάνει τίποτα καὶ ἔτσι θὰ ἔχουν μιὰ καλὴ εὐκαιρία, ποὺ τόσο ἐπίμονα ἐπιζητοῦν, γιὰ ἕνα νέο κατηγορῶ. Μὲ τὴ σιγουριά ὅτι ἔχει ἀδρανήσει θὰ μποροῦν μὲ τὸν στόμφο τοῦ κατηγοροῦ νὰ ἐξαπολύσουν τὴν κριτικὴ τους, ποὺ δὲν ἀποβλέπει τόσο, στὴν πρόθεσή τους νὰ συμπαρασταθοῦν στὸ λαό, ἀλλὰ στὸ νὰ ἀντιπαραταχθοῦν στὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ τὴν ρίξουν στὰ μάτια τοῦ κόσμου ποὺ, παρὰ τὰ τόσα ποὺ λένε καὶ γράφουν, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι δεμένος μαζί της καὶ πιστὸς στὴ θρησκεία του.

Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ τώρα, τὶς ἡμέρες αὐτὲς μὲ τὴ συμφορὰ ποὺ βρῆκε τοὺς κατοίκους πολλῶν περιοχῶν ὅπως τῆς Κορινθίας, τῆς Μεγαρίδος, τῆς Βοιωτίας καὶ ἄλλες. Τὸ ἐρώτημα ἐξαπολύθηκε ἀμείλικτο: Ἡ Ἐκκλησία τί κάνει; Ἔτσι τὸ ἴδιο ἔντονα καὶ κατηγορηματικά, ἔφτασε καὶ στὸν προκαθήμενο, τὸν ἀρχιεπίσκοπο κ. Σεραφεῖμ. Καὶ ἐκεῖνος, ἀντὶ νὰ ἀπολογηθεῖ ἢ νὰ παραθέσει τὶς προσφορὲς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας μὲ ἠθικῆς ἀξίας ἔργα καὶ ὅσα μποροῦσε ὑλικά ἀγαθὰ, ἔδωσε μιὰ πολὺ πιὸ ἀπλὴ ἀπάντηση. «Δὲν ξέρετε, ρώτησε, τί πρόσφερε ἡ Ἐκκλησία στοὺς ἀδελφούς μας στοὺς σεισμοπαθεῖς;” Οχι, δὲν ξέρουμε, ἦταν ἡ ἀπάντηση, καὶ γι’ αὐτὸ σὰς ρωτᾶμε νὰ μᾶς πεῖτε. «Λυπᾶμαι, συνέχισε ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἀλλὰ ὅσοι εἶναι κοντὰ στὴν Ἐκκλησία, ὅσοι συμπορεύονται μαζί της, ξέρουν τί ἔκανε ἡ Ἐκκλησία καὶ αὐτὸ μᾶς ἀρκεῖ. Σεῖς καὶ ἂν τὸ μάθετε ἢ θὰ τὸ ξεχάσετε ἢ δὲν θὰ τὸ πιστέψετε, τίποτε ἄλλο, χαίρετε».

“Ὅταν πληροφορηθήκαμε αὐτὸ τὸ διάλογο, ἡ πρώτη μας ἀντίδραση ἦταν πὼς θὰ ἔπρεπε μᾶλλον ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σεραφεῖμ, ἢ κάποιος ἀρμόδιος, νὰ δώσει λεπτομέρειες ποὺ τοῦ ζητοῦσαν καὶ νὰ πεῖ, πόσοι ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, ἐνοριακοὶ σύλλογοι, φιλόπρωχες ὀργανώσεις

καὶ ἕνας κόσμος πιστῶν, στάθηκαν ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή δίπλα στοὺς πονεμένους ἀνθρώπους. Νὰ πεῖ πόσες κουβέρτες, πόσα ἄλλα ἐφόδια στάλθηκαν καὶ πὼς τὰ κοινωνικὰ ἰδρύματα τῆς Ἐκκλησίας, γηροκομεῖα, παιδικοὶ σταθμοί, πνευματικὰ κέντρα, ἀνοιξαν τὶς πόρτες τοὺς καὶ ἔγιναν καταφύγια γιὰ τοὺς ἄστεγους καὶ τοὺς φοβισμένους. Σκεφτήκαμε πὼς αὐτό, ἦταν μιὰ ἀπαραίτητη μαρτυρία, μὲ ὅλα τὰ στοιχεῖα, γιὰ νὰ ἀποκλείσει τὶς μεμψίμοιρες κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις. “Ὅμως, ἤρεμα καὶ μετὰ τὴν πρώτη ἐντύπωση, ἀπὸ τὴν ἀπάντηση τοῦ ἀρχιεπισκόπου, εἶδαμε πὼς εἶχε ἀπόλυτα δίκιο. “Ὅσοι εἶναι κοντὰ στὴν Ἐκκλησία ξέρουν τί κάνει. Σωστὸς λόγος ποὺ ἰσχύει σὲ κάθε περίπτωση. “Ὅσοι ζοῦν τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ποιμαντικὸ, ἀγιαστικὸ ἢ κοινωνικὸ τῆς ἔργου, ξέρουν καὶ τὰ θλέπουν καθημερινὰ ὅσα κάνει καὶ ὅ,τι προσφέρει. Οἱ ἄλλοι, ποὺ δὲν ζοῦν τὴ δική της ζωὴ, καιροφυλακτοῦν μὲ τὸ τουφέκι στὸ χέρι γιὰ νὰ χτυπήσουν τὴν ἐπιτυχία. Γιὰ νὰ βροῦν ἂν κάποιος κληρικὸς παρεξέκλινε ἀπὸ τὸ δρόμο του, ἢ καὶ μόνον νὰ κατηγορήθηκε πὼς ξέφυγε γιὰ νὰ γίνεῖ τὸ ἔργο, τὸ μυθιστόρημα, τὸ σήριαλ. Καὶ μετὰ «πονᾶνε» γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ ρωτᾶνε «τί πρόσφερε» γιὰ νὰ πληροφορήσουν τὸν κόσμο, δῆθεν, γιὰ τὰ καλὰ τῆς ἔργου. Ἐνῶ οἱ ἴδιοι δὲν τὸ κρύβουν πὼς εἶναι ἄπιστοι.

Καλὰ λοιπὸν ἔκανε ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἔδωσε τὴν ἀπάντηση ποὺ ἔδωσε. Ἔπρεπε καὶ ἀξίζε. Εἶναι μάλιστα μιὰ ἀπάντηση ποὺ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιεῖται σὲ κάθε περίπτωση ποὺ οἱ «περίεργοι» ἔχουν τὴν ἴδια πρόθεση. Δηλαδή νὰ πάρουν μιὰ ἀφορμὴ γιὰ νὰ τὸ βροντήξουν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ πιστοὶ, πράγματι γνωρίζουν. “Οχι μόνο γιατί θλέπουν τὸ ἔργο ἀπὸ κοντὰ, ἀλλὰ γιατί ξέρουν τὶς διαθέσεις καὶ τὶς προθέσεις τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ποὺ ἀρνήθηκαν πολλὲς χαρὲς τῆς ζωῆς, πολλὰ γιὰ τοὺς ἴδιους, γιὰ νὰ προσφέρουν στοὺς ἄλλους καὶ νὰ δέχονται χωρὶς ἀγανάκτηση τὶς κατηγορίες καὶ τὶς εὐκολές κριτικὲς καὶ συμβουλές.

(Ἐφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ,
τῆς 12 Μαρτίου 1981)

“ΕΠΙΚΑΤΑΡΑΤΟΣ ΛΑΟΙΣ ΕΣΤΑΙ,”

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Στὴν τραγωδία τοῦ Σοφοκλῆ «Ἄντιγόνη», ἀκούμε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ βασιλιά Κρέοντα τὴν καταδίκην ἐνὸς ἀπὸ τὰ πιδ ἀπεχθῆ καταντήματα τῆς ἀνθρώπινης γλώσσας· τοῦ νὰ στολίξει κανεὶς τὸ κακὸ τοῦ ἔργου μὲ ὠραῖα λόγια. Νὰ τὸ ἐμφανίξῃ, παραποιώντας τὴν ἀλήθεια, δίκαιο, θεμιτὸ, ἠθικὸ. Νὰ τὴν τῆ φαυλότητα μὲ τὰ ἄμφια τοῦ ἱεροῦ. Νὰ καλύπτῃ τὴν ὄψη τῆς ἀσχημίας μὲ χρυσοῦ προσωπεῖο.

Ἄπ’ αὐτὴ τὴν αἰσχρὴ πώση, ὁ Δαβὶδ ζητεῖ νὰ σωθῇ μὲ τοὺς γνωστοὺς στίχους· «Θεὸ, Κύριε, φυλάκην τῷ στόματί μου καὶ θύραν περιούχης περὶ τὰ χεῖλη μου. Μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις...» (Ψαλμ. ρμ’ 3-4).

Ὅντως, ἡ ὀλίσηση σ’ αὐτὸ τὸ εἶδος ἀχρείωσης εἶναι τὸ πιδ εὐκολο καὶ πιδ συχνὸ πρᾶγμα στὸν κόσμον. Ἐνα φαινόμενο πὸ σκιαζει καὶ μολύνει τὸν κοινωνικὸ διάλογο. Στὰ σπίτια, στὰ ἐπαγγελματικὰ περιβάλλοντα, στὴν ἀγορὰ, στοὺς δρόμους. Παντοῦ ὅπου οἱ ἄνθρωποι συγχρωτίζονται, μιλάνε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο. Εἶναι φαινόμενο πὸ θέτει, ἔτσι, ἄς ἐπιτραπῇ ἡ φράση, σὲ δοκιμασία τὴν ὑπομονὴ τοῦ Θεοῦ ἀπέναντί μας. Γιατί, καθὼς βεβαιώνει ὁ σοφὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, εἶναι «βδέλυγμα Κυρίῳ χεῖλη ψευδῆ» (Παροιμ. ιβ’ 22). Καὶ ὁ ἴδιος, ἄλλου, ὅτι, θὰ τὸ ἀντιληφθοῦν οἱ ἄνθρωποι, θὰ τὸ σιχαθοῦν καὶ αὐτοί· «Ὁ εἰπὼν τὸν ἄσεβῆ· δίκαιός ἐστιν, ἐπικατάρατος λαοῖς ἐστί καὶ μισητός εἰς ἔθνη» (μασωρ. κδ’ 24). Εἴτε κρύψῃ μ’ αὐτὸν τὸν τρόπο ἄλλου τὴν ἀνομία, εἴτε ἀποσκεπασῇ τὴ δική του.

Εἶχε δίκιο ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ὅταν τόνιζε ὅτι ἡ συνείδηση εἶναι ὁ πικρότερος κατήγορος, ξέροντας πιδ πολλὰ τὰ φταιξίματά μας ἀπὸ κάθε ἄλλον. Ἄν κανεὶς τὴν ἀκοῦση, μὴν ἔχοντάς τῃ φριμάσει μὲ τὰ ψέμματα πὸ θὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ στοὺς γύρω του, πάσχει, συντριβεται, κατανύσσεται. Ἀκούει ἕνα ἐμπράγμα-

το κήρυγμα, πὸ τὸν ὠθεῖ σὲ μέτανοια. Ἄνανήφει. Συγκλονίζεται, παίρνοντας συναίσθηση τῆς ἐνοχῆς του. Καὶ σηκώνεται βιαστικά, σὰν τὸν Ἄσωτο τῆς παραβολῆς, γιὰ νὰ γυρίσῃ καὶ νὰ πέσῃ στὰ πόδια τοῦ Πατέρα του.

Ἄλλὰ ὅσα συμβαίνουν μέσα μας, δὲν εἶναι πάντοτε ἀπλά. Γιὰ ν’ ἀποφανθῇ κατηγορηματικὰ ἡ συνείδηση, πρέπει νὰ εἶναι φωτεινὴ. Ἄν δὲν εἶναι; Ἄν τὴν κυκλῶνουν οἱ μεθυστικὲς ἀπόπειρες τῶν παθῶν; Τότε, δὲν βλέπει σωστά. Καὶ ἀπεργάζεται ἡ ἴδια τὸ ξεπλάνεμά της μὲ σφαλερὲς ἐρμηνεῖες κριμάτων, πὸ θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν τρομάζουσιν ἔτσι ἀναμφισβήτητα πὸ ἦταν. Εἶναι ἡ θλιβερὴ περίπτωσις τοῦ ἁμαρτολοῦ, πὸ πρῶτον ἀπατᾷ τὸν ἑαυτὸ του, πρὶν ξεγελάσῃ τοὺς ἄλλους, δίνοντας ἀγαθὴν εἰκόνα τῆς κριματισμένης ζωῆς του.

Ἐχομε λοιπὸν δυὸ εἶδη ἀνθρώπων πὸ ἄλλοι εἶναι καὶ ἄλλοι πασχίζουν νὰ φαίνονται. Αὐτοὺς πὸ καταφεύγουν στὴ φενάκῃ ἐν ψυχρῷ. Καὶ ὅσους ἔχουν πέσει καὶ οἱ ἴδιοι θύματα τῆς.

Ξερεῖ ὁ Κύριος ὅτι σὲ ἀμφότερα αὐτὰ τὰ εἶδη, ἡ ἀνθρώπινη ἀδυναμία παίζει πρωταρχικὸ μέρος. Δίχως τὴ Χάρη του, τί θὰ μᾶς ἔκανε νὰ μὴ χρησιμοποιοῦμε τὸν λόγο γιὰ νὰ κρύβουμε καὶ ὄχι νὰ φανερώσουμε — ὅπως παρατήρησε κάποιος μὲ σαρκασμὸ — τὶς διαθέσεις μας; Ἰσχύουν λοιπὸν πάντοτε αὐτὰ πὸ λέει ὁ σοφὸς στὸν Κύριον· «Τὸ πάντων σε δεσπόζειν πάντων φειδεσθαι ποιεῖ» (Σοφ. Σολ. ιβ’ 16). Δὲν παύει ν’ ἀπεχθάνεται τὸ κακὸ. Ἄλλὰ, συνάμα, στηρίζει τὸ ἔτοιμο ἔλεος του στὴν παρὰ πᾶνω γνώση. Ἐτοιμὸ νὰ γίνῃ ἀπτό, μὴλις συναισθανθοῦμε τὴν ἀξιοδράκρυτη κατὰστασή μας.

Ἄν δὲν ὑπάρξει αὐτὴ ἡ συναίσθησις στὸν ἄνθρωπο, «κάνταπόδοσις χειλῶν αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ» (Παροιμ. ιβ’ 14) καὶ «πᾶν ρῆμα ἀργὸν ὃ ἐὰν λαλήσῃ, ἀποδώσει περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως»

ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ» (Ματθ. ιβ’ 36-37).

Δὲν εἶναι λοιπὸν σχῆμα ὑπερβολῆς τὸ τοῦ Ἀποστόλου· «Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος» (Ἰακ. γ’ 2), ὄντας ἄσπιλος (πρβλ. στίχ. 6). Καὶ τὸ «Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ὀλίσησεν ἐν στόματι αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. ιδ’ 1).

Ἐχοντας χαλινὸ καὶ ἔλεγχον σὲ ὅσα προφέρεις (γιατί ὄχι καὶ σὲ ὅσα σκέπτεσαι ἤδη!); ἀποδείχνεις ὅτι ἡ ψυχὴ σου εἶναι βασίλισσα πάνω στὸ σῶμα καὶ τίς ροπές του.

Ἀπὸ μιὰν ἀποψη, μιλά μὲ ἀνάλογη ὁμορφιὰ καὶ ἐκείνος πὸ ἐξιδανικεύει τὸν ἐνοχὸ βίον του. Τιμᾷ, ἀναγνωρίζοντάς τον ἔστω καὶ φαινομενικὰ, τὸν ἔμφουτο θεῖο νόμον. Πάνω στὶς δικεῖς του ἀξίες, ἀθάνατες καὶ ὄχι ἀμφισβητημένες, ἀρμόζει τίς πράξεις του. Ἀκόμα καὶ ἀθέλητα, τὶς παρουσιάζει σὰν ἄσκητο δόξαστικὸ, ὑψωμένο στὸν οὐρανόν.

Πῶς νὰ μὴ τὸν λυπηθοῦμε, πρὶν ἀγανακτήσουμε μαζί του;

Μήπως, σὲ μικρογραφία, δὲν κάνομε ὅλοι τὸ ἴδιο στὴν καθημερινή μας ζωὴ; Ὅ,τι σ’ αὐτὴ μᾶς βαρύνει σὰν ἐπιμέμπτο, τὸ στιλπνώνομε μὲ ἐξηγήσεις, τὸ ἐξευγενίζομε μὲ προσχήματα.

Παραδίδοντας λοιπὸν στὴ θεία Χάρη τὸν ἑαυτὸ μας ἀνεπιφύλακτα, ἄς τῆς ἐμπιστευομάστε τὴν ἀπαλλαγὴ μας ἀπὸ τὰ ὀλέθρια παραπτώματα, ἐκούσια ἢ ἐπιπόλαια, τῆς γλώσσας. Ἄς ποῦμε, μαζί μὲ τὸν Ἐζεκία, συμμετέχοντας στὴ λαχτὰρα του, πὸ ἄνθισε μετὰ τὴν ἰασί του· «Κύριε τῆς σωτηρίας μου, οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου» (Ἠσ. λη’ 20). Καὶ τὸ τοῦ Ψαλμοδοῦ· «Ἄσω τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ Θεῷ μου ἕως ὑπάρχω» (Ψαλμ. ργ’ 33). Πῶς; Μὲς ἀπὸ τὶς προσαρμοσμένες στὸ μουσικὸ ξύλον τῆς πράξης χορδὲς τῆς ψυχῆς. Ἄδοντας ἀλλὰ καὶ ζώντας σὰν χριστιανοί.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Πένθος και χαρά

ΕΩΣ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ Παρασκευή, ἡ Ἐκκλησία μας πενθηροεῖ γιὰ τὰ Πάθη καὶ τὸ θάνατο τοῦ Νυμφίου καὶ Σωτήρος τῆς. Πρόκειται γιὰ πένθος μύθιο, γνήσιο ἕως τὴν παραμικρὴ ἴνα τῶν ἐκδηλώσεών του, ὅπως εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἡ Ὑμνωδία τῆς Τεσσαρακοστῆς καὶ τοῦ Μεγαλοδόμαδου.

Ἄλλὰ τὸ πένθος αὐτό, ὅπως τὸ διώνει ἡ Ὁρθοδοξία, εἶναι διαποτισμένο μὲ τὸ φῶς καὶ τὴ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως. Εἶναι, κατὰ τὴν πατερικὴ τὸν ὀνομασία, «χαροποιὸν πένθος», «χαρολύπη». Ἐμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι, ὅπως πάλι τὸ φανερώνει ἡ Ὑμνωδία τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, συμμετέχοντας στὸ Θεῖο Δράμα, ἀπενίζουμε στὸ πρόσωπο τοῦ πρωταγωνιστῆ του τὸ νικητὴ τοῦ θανάτου. Ἦδη σὲ κατώφλι τῶν Παθῶν, τὸν νύνηουμε μὲ «αἴνεσο, μεγαλωσύνην καὶ δόξαν» (τροπάριο, Κυριακὴ τῶν Βαῖων, βράδυ).

Ἡ «λογία» κατὰ τοῦ καρκίνου

ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ, γίνεται σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα ὁ εἰθίσιος τακτικὸς ἔρανος γιὰ ἐνίσχυση τοῦ ἀντικαρκινικοῦ ἀγώνα στὴ χώρα μας. Εἶναι θέβαιο, διὸ εὐαίσθητος καὶ φιλότιμος λαὸς μας θὰ προσφέρει πολλὰ καὶ φέτος σ' αὐτὴ τὴ «λογία», ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸ ὑπέρημά του. Καὶ ἔτσι, θὰ δώσει νέες γερεὲς θάσεις στὴν προσπάθεια ποὺ καταβάλλει ἡ ἑλληνικὴ ἐπιστήμη γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς φοβερῆς νόσου.

Ἀπλοστὴ σὲ ἀγάπη πρὸς τοὺς πάσχοντες, ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ σιγήσει οὔτε καὶ τώρα. Μὲ τὸ στόμα τῶν καλῶν ποιμένων τῆς, πάλι θὰ διαφωτίσει γιὰ τὴν ἀνάγκη τοῦ ἔρανου καὶ πάλι θὰ τονώσει τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ.

Ὁ Τίμιος Σταυρὸς

ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΠΕΡΙΠΟΥ τοῦ ἀνύσματος τῆς Τεσσαρακοστῆς, ἡ Ἐκκλησία προσέβαλε ἐνώπιον τῶν πιστῶν τὸν Τίμιο Σταυρὸ, καλώντας τοὺς νὰ τὸν προσκυνήσουν καὶ νὰ τὸν ἀσπασθοῦν. Ἔτσι, θὰ στηριχθοῦν στὸν πνευματικὸ τοὺς ἀγῶνα καὶ θὰ τὸν φέρουν σὲ αἴσιο πέρας, ἐποδεχόμενοι ἄξια τὸ σωτήριο Πάθος τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἀγία του Ἀνάστασι.

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι ἀπλὸ σύμβολο. Εἶναι πηγὴ ἰσχύος πνευματικῆς καὶ χαρᾶς ζωοποιῶ. Τὸ ὁμολογοῦν, μὲς ἀπὸ τὰ δάθη τῆς διωματικῆς τοὺς πείρας, τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ψάλλοντας: «Ὁ Σταυρὸς σου, Κύριε, ζωὴ καὶ ἀνάστασις ὑπάρχει τῷ λαῷ σου».

Ἀπενίζοντας τὸν καὶ καταφιλώντας τὸν μὲ πόθο

καὶ πίστη, ἀντιλοῦμε ἀπ' αὐτὸν δύναμη γιὰ νὰ συνεχίσουμε τὴν ἀθλήσῃ μας στὸ «στάδιο τῶν ἀρετῶν», ποὺ εἶναι τὸ χρονικὸ διάστημα τοῦ Τριωδίου.

Δυὸ στόχοι

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΥΕΛΠΟ ἀδάμαντα νοημάτων τῆς Ἐθνικῆς μας Ἐορτῆς, στὸν ἀπόηχο τῆς ὁποίας βρισκόμαστε ἀκόμη, μιὰ ἰδιαίτερα ψυχοφελὴς λάμψη εἶναι τὸ δίδαγμα διὸ εμεῖς οἱ Ἕλληνες γράφουμε θανμασιεὲς σελίδες στὴν Ἱστορία μας διὰν ὁμοψυχοῦμε. Αὐτὸ συνέβη κατὰ τὴν Ἐθνεγεροσία τοῦ '21. Ὅ,τι ὑπέροχο καὶ ζηλευτὸ ἀπ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς πολιτισμένης ἐφηλίου ἐπιτεύχθηκε τότε, ἦταν καρπὸς τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ὁμονοίας. Καὶ ὅσες οκιεὲς ἐπῆρξαν, ὀφείλονταν σὸ διχασμὸ, τὴ «ὄλεση διχνοια», ὅπως λέει ὁ Σολωμὸς στὸν Ὑμνο του.

Πλάι σ' αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, πὼς διὰν γινόμαστε σὰν ἕνας ἄνθρωπος, δοξάζουμε τὴν ταυτότητά μας ὡς λαοῦ, λάμπει καὶ μιὰ ἄλλη, πολὺ σχετικὴ. Ὅτι αὐτὸ ποὺ κυρίως μᾶς ἐνώνει, εἶναι ἡ ὀρθόδοξη πίστη μας. Ἡ Ἐκκλησία σιάνηκε καὶ κατὰ τὸ '21 ὁ συνεκτικὸς ἰστός τοῦ ἔθνους μας. Αὐτὴ τὸ ἐνέπνεε. Αὐτὴ τὸ προοίσιε μὲ τὸ ἀπαράμιλλο ἐκεῖνο σθένος, ποὺ ἔφερε, παρὰ πᾶσα ψυχρὴ πρόβλεψη, τὴν ἐλευθερία. Οἱ Ἕλληνες, τότε, πολεμοῦσαν «γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἀγία καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία». Τοὺς ἦταν ἀδιανόητο νὰ ξεχωρίσουν αὐτοὺς τοὺς δυὸ στόχοι.

Περιστασιακοὶ φιλακόλουθοι

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ τοῦ Τριωδίου, ἡ Ἐκκλησία δίνει σιὰ τέκνα τῆς συγρὲς εὐκαιρίας νὰ προσέροχονται σιὸς ναοὺς καὶ νὰ μετέχουν στὴ θεία λατρεία. Ἡ παρονοσία τοὺς ἐκεῖ κατὰ τὴς διάφορες Ἀκολουθίες εἶναι πάντα ψυχοφελὴς. Ἀποτελεῖ μιὰ ἀπὸ τὴς πιὸ γλυκειεὲς ἐμπειρίες σιὸ χῶρο ἐνεργείας τῆς Χάριτος, ποὺ εἶναι ὁ χῶρος τῆς λειποργειῆς συνάξεως. Ἡ πνευματικὴ ἀμβόσφαιρα, ἐδῶ, εἶναι κατανυκτικὴ. Ἐμπνέει τὴ μετάνοια, φερῶνει τὴς ἄγιες ἀποφάσεις γιὰ «διόρθωσιν βίου», κάνει τὸν καθένα νὰ νιώθει πιὸ θαθεῖα καὶ πιὸ ἔπιονα σὰν μέλος τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅσοι συγρᾶζουν σιὸς ναοὺς κατὰ τὸ ἐδλογημένο αὐτὸ διάστημα τοῦ ἔτους, θὰ μποροῦσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν σὰν περιστασιακοὶ φιλακόλουθοι. Τὸ ἐπίθετο δὲν τοὺς ὑποτιμᾷ. Δηλώνει διὸ ἐκκλησιάζονται εὐκαιρα, ἀποκομίζοντας πολῦτιμο πνευματικὸ κέρδος.

Οἱ ποιμένες, σὲ κάθε ἐνορία, ἄς πληθαίνουν τὸν ἀριθμὸ αὐτῶν τῶν περιστασιακῶν φιλακολούθων, ρουθετώντας καὶ προτρέποντας σχετικὰ τὸ ποίμνιο.

ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΑΓΑΠΗΣ

Άμεσα και θετικά αντέδρασε ή Έκκλησία μας στα προβλήματα πού δημιουργήθηκαν από τις άλληπαλληλες σεισμικές δονήσεις στις περιοχές Κορινθίας, Βοιωτίας, Άττικής και Πρεβέζης.

Άπό τὰ στοιχεΐα —όχι πλήρη— πού έγιναν γνωστά, προκύπτει ότι ή ήθικη και ύλική συμπαράσταση τών κατά τόπους Ί. Μητροπόλεων, τής «Χριστιανικής Άλληλεγγύης» τής Ί. Άρχιεπισκοπής Άθηνών, τής Άποστολικής Διακονίας και πολλών Ένοριών, είναι σημαντική και γίνεται δεκτή από τούς σεισμοπαθείς με έκδηλώσεις ευγνωμοσύνης προς την Μητέρα Έκκλησία.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του «Συντονιστικού Γραφείου Συμπαραστάσεως Σεισμοπαθών» πού συνέστησε ή Διαρκής Ίερά Σύνοδος, ή πάσης φύσεως βοήθεια πού έγινε γνωστή ή διακινήθηκε μέσω του Γραφείου, μέχρι τής 23 Μαρτίου, ξεπερνά τὰ 18.000.000 δρχ. σε είδος και χρήμα. Η προσφορά συνεχίζεται άμείωτη.

Οί Σεβ. Μητροπολίτες Κορίνθου κ. Παντελεήμων, Νικαίας κ. Γεώργιος, Θηβών και Λεβαδείας κ. Νικόδημος, Μεγάρων και Σαλαμίνος κ. Βαρθολομαίος, Πειραιώς κ. Καλλίνικος, Περιστερίου κ. Χρυσόστομος, Νικοπόλεως και Πρεβέζης κ. Μελέτιος, στις περιοχές τών όποιών σημειώθηκαν σημαντικές ζημιές και λίγα —ετυχώς— θύματα, θρέθηκαν από την πρώτη στιγμή στο πλευρό του δοκιμαζομένου ποιμνίου τους. Κοντά τους οί ιερείς και διάκονοι, μοναχοί και μοναχές, στάθηκαν με αυταπάρνηση και αυτοθυσία, άξιοι συμπαραστάτες τών πληγέντων. Και ένα πλήθος εύλαβών κληρικών και λαϊκών από άλλες περιοχές τής Έλλάδος και κυρίως τών Άθηνών και Περιχώρων, όργάνωσαν έξορμήσεις και έσπευσαν στους τόπους τών καταστροφών, δείχνοντας με έργα και λόγια την αγάπη τους.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΟΥ Ι.Σ.Κ.Ε.

Προκειμένου νά τερματισθούν όρισμένες άβασάνιστες φημολογίες, σχετικά με τις δραστηριότητες του Ί. Συνδέσμου Κληρικών Έλλάδος, τδ Δ. Συμβούλιό του εξέδωσε πρόσφατα την ακόλουθη ανακοίνωση.

«α. Είς όλας τās προσπάθειες του, καθ' όλην την τετραετή διακονία του, ό Ι.Σ.Κ.Ε. εύρηκε διὰ την λύσιν τών πολλαπλών προβλημάτων τών Κληρικών την άμεσον συμπαράστασιν όλων τών ύπευθύνων κυβερνητικών παραγόντων, ως και τών δημοσίων ύπηρεσιών και τής Α.Δ.Ε.Δ.Υ., δι ό δοξολογούν τον Θεόν εκφράζει προς άπαντας την ευγνωμοσύνην του.

»β. Γνωστοποιεί όμως ότι δυστυχώς έδοκίμασε και δοκιμάζει πικρίαν όταν συναντά είς τās διαφορούς ύπηρεσίας κακοβούλους ένυπογράφους και άνωνόμους ψευδεΐς συκοφαντίας, όπως και τελευταίως είς τδ Έλεγκτικόν Συνέ-

δριον εύρε τοιαύτας έν τή προσπάθεια του όπως επίλυση ύπερ τών Κληρικών τδ θέμα τής ιεροψαλτικής ύπηρεσίας».

ΚΑΙ ΠΑΛΙ Η ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΗ

ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ

Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες, ύστερα από τδ μεγάλο θέμα πού δημιουργήθηκε, σχετικά με την κατάργηση του επιδόματος ιεροψαλτικής προύπηρεσίας στους κληρικούς, τδ Διοικητικό Συμβούλιο του Ι.Σ.Κ.Ε. συναντήθηκε με τον αντιπρόεδρο τής Κυβερνήσεως και τον πρόεδρο του Έλεγκτικού Συνεδρίου και έλαβαν τή διαβεβαΐωση ότι σύντομα θα υπάρξει μερική ρύθμιση του θέματος.

Έτσι, δέν θα έπιστραφούν τὰ χρήματα πού έχουν λάβει οί κληρικοί, λόγω συνυπολογισμού τής ιεροψαλτικής προύπηρεσίας και θα διατηρηθί, μόνο μέχρι μία πενταετία, ή ιεροψαλτική προύπηρεσία.

— Παπαλεξίου Άλέξιος, ιερέυς, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 16.524, εφάπαξ 319.539.

— Παπαγεωργίου Μιχαήλ, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, εφάπαξ 343.076.

— Τζιάκη Αικατερίνη, πρεσβυτέρα, Β)6, έτη ύπηρεσίας 2, σύνταξη 6.000, εφάπαξ —.

— Παπαδημητρίου Νικόλαος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 33, σύνταξη 15.481, εφάπαξ 286.156.

— Βαλλίδη Γραμματική, πρεσβυτέρα, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 25, σύνταξη 6.000, εφάπαξ 242.270.

— Πλευρης Γεώργιος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, εφάπαξ 347.066.

— Κουντάνης Ήλιος, ιερέυς, Β)4, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 21.048, εφάπαξ 388.765.

— Άλεξανδρή Σταυρούλα, πρεσβυτέρα, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 22, σύνταξη 6.000, εφάπαξ 221.421.

— Τασούλα Εύαγγελή, πρεσβυτέρα, Β)4, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 10.524, εφάπαξ 382.512.

— Τζανετίης Χρυσάνθος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, εφάπαξ 333.993.

— Νταούλης Παναγιώτης, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, εφάπαξ 351.206.

— Ταμπουρατζής Κων)νος, ιερέυς, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 16.524, εφάπαξ 395.248.

— Κοράκης Μιχαήλ, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 28, σύνταξη 10.907, εφάπαξ 293.599.

— Τσίπη Εύαγγελή, πρεσβυτέρα, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 16, σύνταξη 6.000, Ε.Α. 17.993.

— Πέρβελη Μαρία, πρεσβυτέρα, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 22, σύνταξη 7.223, εφάπαξ 231.804.

— Σχωρεμάς Χρήστος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, εφάπαξ 415.081.

— Τσάκωνας Κων)νος, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, εφάπαξ 347.200.

— Νικολακόπουλος Παναγιώτης, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, εφάπαξ 347.591.

— Ζάρας Ίωάννης, ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 17.592, εφάπαξ 347.591.

— Τζενεμπής Σεραφεΐμ, ιερέυς, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 16.524, εφάπαξ 335.326.